

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - YLEMPI AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

PERHEKUNTOUTUSMALLIN SUUNNITTELU YKSITYISESSÄ LASTENSUOJELUYKSIKÖSSÄ

TEKIJÄ:

Laura Heinonen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Tutkinto-ohjelma Kuntoutuksen tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t) Laura Heinonen	
Työn nimi Perhekuntoutusmallin suunnittelu yksityisessä lastensuojeluyksikössä	
Päiväys 2.3.2022	Sivumäärä/Liitteet 34/8
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Yksityinen lastensuojeluyksikkö	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Perhekuntoutuksella tarkoitetaan tavoitteellista ja suunniteltua toimintaa, jossa kuntoutuksen kohteena on koko perhe. Lastensuojelun perhekuntoutuksessa pyritään lisäämään koko perheen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja elämänhallintaa erilaisten menetelmien avulla.</p> <p>Kehittämistyön tarkoituksena oli suunnitella vuorovaikutusta tukeva perhekuntoutusmalli yksityiseen lastensuojeluyksikköön. Tietoa kerättiin kyselylomakkeilla työntekijöiltä ja perheiltä. Tavoitteena oli koota tietoa, millainen perhekuntoutus tukisi parhaiten perheitä ja perheiden jälleenyhdistämistä sekä täydentäisi lastensuojeluyksikön toimintaa tulevaisuudessa.</p> <p>Opinnäytetyön toteutus tapahtui laadullisena kehittämistyönä. Aineiston hankintamenetelmänä käytettiin kyselylomakkeita. Kyselylomakkeet toteutettiin sähköpostilla lähetetyillä kyselyillä ja analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Tuloksista ilmeni, että perhekuntoutukselle koettiin olevan tarvetta ja sen toivottiin vaikuttavan useisiin eri osa-alueisiin. Perhekuntoutuksen erilaisiin toteutusehdotuksiin suhtauduttiin avoimin mielin ja niiden lisääminen lastensuojeluyksikön toimintaan nähtiin tarpeellisena.</p> <p>Tulosten pohjalta on laadittu perhekuntoutusmalli, johon on koottu toiveet, toimintamenetelmät ja toteutustavat. Malli perustuu tulosten pohjalta laadittuihin suosituksiin. Keskeisiksi tekijöiksi nousi ryhmätoiminta, vanhemmuuden tukeminen, avoin keskustelu ja vertaistuki. Toimintaviikonloput ja erilainen ryhmätoiminta nähtiin lapsia ja perheitä yhdistävä toimintana. Tärkeäksi koettiin myös tuomitsematon ja myötätuntoinen työskentelytapa perheiden kanssa. Perhekuntoutusmallin on tarkoitus toimia pohjana lastensuojeluyksikön perhekuntoutukselle ja ohjata työntekijöiden työskentelyä.</p>	
Avainsanat perhekuntoutus, osallisuus, vanhemmuuden tukeminen, vuorovaikutus, yhteiskehittäminen, perheen hyvinvointi, lastensuojelu	

Field of Study Social Services, Health and Sports	
Degree Programme Master's Degree Programme in Rehabilitation	
Author(s) Laura Heinonen	
Title of Thesis Designing a family rehabilitation model in a private child protection unit	
Date 2.3.2022	Pages/Appendices 34/8
Client Organisation /Partners Private child protection unit	
<p>Abstract</p> <p>Family rehabilitation refers to purposeful and planned activities in which the whole family is the target of rehabilitation. Family rehabilitation in child protection aims to increase the overall well-being and life management of the whole family through various methods.</p> <p>The purpose of the present development work was to design a family rehabilitation model that supports interaction in a private child protection unit. Data were collected through questionnaires from workers and families. Following this, the primary aim was to gather information on what kind of family rehabilitation would best support families, family reunification and further enhance the activities of the child protection unit in the future.</p> <p>The implementation of the thesis project took place as a qualitative development work. Questionnaires were used as the method of acquiring the material. Questionnaires were implemented by e- mail survey and analyzed using content analysis. Importantly, the results showed that there was a need for family rehabilitation and that it was hoped that such activities would affect several different areas. Consequently, different implementation proposals for family rehabilitation were approached with an open mind and it was considered necessary to add them to the activities of the child protection unit.</p> <p>In conclusion, the family rehabilitation model was drawn up based on the results which includes wishes, operating methods, and implementation methods. The model is based on recommendations based on the results. Moreover, group activities, parenting support, open discussion and peer support became key factors. Activity weekends and various group activities were seen as activities that unite children and families. A non-judgmental and compassionate way of working with families was also seen as important. The family rehabilitation model is intended to serve as a basis for the family rehabilitation of the child protection unit and to guide the employees' work.</p>	
<p>Keywords</p> <p>family rehabilitation, participation, parenting support, interaction, co-creation, family health, child protection</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	PERHEKUNTOUTUS KUNTOUTUSMUOTONA	8
2.1	Perhekuntoutuksen tausta ja tavoite	8
2.2	Perhekuntoutus lastensuojelussa	9
2.3	Lastensuojelullisen perhekuntoutuksen kuntoutusmenetelmät.....	9
3	VANHEMMUUDEN TUKEMINEN PERHEKUNTOUTUKSESSA	11
3.1	Osallisuuden merkitys perhekuntoutuksessa	12
3.2	Vuorovaikutuksen ja dialogisuuden merkitys perhekuntoutuksessa.....	12
4	GREEN CARE -TOIMINTA OSANA PERHEKUNTOUTUSTA.....	11
5	KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TEOREETTINEN VIITEKEHYS	11
5.1	Kirjallisuuskatsauksen kuvaus ja tutkimusten valinta	12
5.2	Aiemmat tutkimustulokset	12
6	OPINNÄYTETYÖN KUVAUS JA TOTEUTUS.....	18
6.1	Tavoite ja tutkimuskysymykset	18
6.2	Lastensuojeluyksikön kuvaus	18
6.3	Laadullinen kehittämistyö	19
6.4	Kehittämisen menetelmät ja osallistujat.....	19
7	TUTKIMUSMENETELMÄN KUVAUS.....	20
7.1	Kyselyt ja niiden toteutus	20
7.2	Sisällönanalyysi kyselyjen analyysimenetelmänä	21
8	TULOKSET	23
8.1	Perhekuntoutusmallille asetetut tavoitteet	23
8.2	Kyselyjen tulokset ja niiden analysointi	23
9	POHDINTA.....	27
9.1	Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	27
9.2	Eettisyys ja luotettavuus.....	28
9.3	Oma oppiminen ja työn merkitys.....	29
9.4	Kehittämissuhteet ja jatkotutkimusaiheet	30
	LÄHTEET	31

LIITE 1: KIRJALLISUUSKATSAUKSEN HAKUPROSESSI JA TUTKIMUKSET	35
LIITE 2: KIRJALLISUUSKATSAUKSEN AINEISTOLÄHTÖINEN SISÄLLÖNANALYYSI	38
LIITE 3: MALLI	39
LIITE 4: SAATEKIRJE VANHEMMILLE	40
LIITE 5: SAATEKIRJE OHJAAJILLE JA NUORILLE	41
LIITE 6: KYSELYLOMAKE VANHEMMILLE	42
LIITE 7: KYSELYLOMAKE NUORILLE.....	43
LIITE 8: KYSELYLOMAKE TYÖNTEKIJÖILLE	44

1 JOHDANTO

Monen suurin toive on ehjä ja hyvinvoiva perhe. Se ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys. Varhaisen tuen tehottomuus ja riittämättömät mielenterveyspalvelut lisäävät vuosi vuodelta lastensuojelun asiakkauksia ja kodin ulkopuolisia sijoituksia. Vuonna 2019 tehtiin ennätys kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrässä, ja Covid -19-pandemian aiheuttama tilanne on nostanut lastensuojelujärjestelmämme ongelmavuoren huippua koko ajan ylemmäs. Liian monen lapsen kohdalla huostaanotto tai sijaishuoltoon sijoittaminen jää ainoaksi keinoksi. (Araneva 2021.)

Lastensuojelulain (2007) mukaan ensisijainen vastuu lapsen tasapainoisesta kehityksestä ja hyvinvoinnista on vanhemmilla (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417). Hektinen nyky-yhteiskunta asettaa vanhemmuudelle ja perhe-elämälle paljon haasteita. Lasten hyvinvointi on yhteydessä heidän kehitysympäristöönsä, ja siinä vanhemmilla on keskeinen rooli. Lo Cricchion, Lo Cocon, Cheahin ja Ligan (2019) tutkimuksessa hyvästä vanhemmuudesta ja vanhemman ja lapsen suhteen ominaisuuksista sisilialaiset äidit määrittivät lapsen ja vanhemman hyvän suhteen rakkauden ja hallinnan tasapainon tulokseksi. Keskeistä siinä oli kurinalaisuus ja hellyys ja suhteen nähtiin perustuvan kommunikointiin, luottamukseen ja kunnioitukseen. Vanhemmuuden välttämättöminä tekijöinä nähtiin hallinta, kurinalaisuus ja vaativuus. (Lo Cricchio ym. 2019.)

Lastensuojelun on tuettava vanhempia ja pyrittävä järjestämään tarvittavia palveluja ja tukitoimia niitä tarvitseville perheille (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417). Huostaanoton aikana perhe tulisi pitää aktiivisena osana lapsen elämää ja tarjota tukea ja apua vanhemmille (Oinonen & Ketonen 2021). Haasteita luovat esimerkiksi vaikeudet tiedonkulussa ja yhteydenpidossa, vanhemman tai lapsen muuttuvat tilanteet ja tunnetilat sekä palvelujen yhteensovittamisen vaikeudet tai hitaus. Lastensuojelulain mukainen tavoite perheiden jälleenyhdistämisestä edellyttää selkeää suunnitelmaa ja tavoitteita, kaikkien osapuolten sitoutumista, luottamusta ja erityisesti samalla puolella toimimista. (Hoikkala & Heinonen 2013, 11–15.) Pitkällä tähtäimellä lapsi- ja perhepalveluissa sekä lastensuojelussa tulee tavoitella koko perheen kohtaamista niin, että palvelut muodostavat koko elämäntulkua myötäilevän jatkumon (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013, 55).

Tuija Eronen (2013) kuvastaa tutkimuksessaan lasten polkuja viisi vuotta huostaanoton jälkeen. Heistä 28 prosenttia oli ollut jossakin vaiheessa sijoitettuna biologisten vanhempiensa luokse ja tuon viiden vuoden aikana monen lapsen kohdalla oli aloitettu kotiutukseen tähtäävä työskentely, joka ei ollut johtanutkaan lapsen pysyvään kotiin palaamiseen. Osa jo kotiutetuista lapsista oli myös otettu uudelleen huostaan. Lasten ja heidän vanhempien välinen suhde voi joko tukea lasta tai uhata lapsen hyvinvointia. Ristiriitaisia suhteita vanhempiin pystyttiin kuitenkin vähentämään huostaanoton aikana. (Eronen 2013, 77–80.)

Opinnäytetyössä haen vastausta kysymyksiin, miten lasta ja lapsen perhettä on mahdollista tukea perhekuntoutuksen avulla ja minkälainen olisi toimiva perhekuntoutusmalli lastensuojeluyksikössä. Opinnäytetyön idea lähti omasta mielenkiinnostani perhekuntoutusta kohtaan sekä työpaikkani tarpeesta kehittää toimintaan mukaan perhekuntoutusta. Työn tilaaja on yksityinen sosiaalialan palveluja tuottava yritys. Yritys laajensi toimintaansa perustamalla joulukuussa 2019 seitsemän- paikkaisen lastensuojeluyksikön. Tarkoituksena ja tavoitteena on suunnitella lastensuojeluyksikön käyttöön toimiva perhekuntoutusmalli, joka mukailisi ja täydentäisi lastensuojeluyksikön toimintaa tulevaisuudessa. Toivon myös itse tulevaisuudessa työskenteleväni perhekuntoutuksen parissa.

2 PERHEKUNTOUTUS KUNTOUTUSMUOTONA

2.1 Perhekuntoutuksen tausta ja tavoite

Perhekuntoutus on lapsen hyvän kasvun ja kehityksen vahvistamista yhdessä vanhempien kanssa. Se on koko perheen kuntoutumisprosessi, jossa olennaista on oppiminen ja ohjaus, vanhemmuuden taitojen harjoittelu ja niiden vahvistaminen sekä perheenjäsenten yhteisten tavoitteiden ja keinojen löytäminen. Perhekuntoutuksen menetelmille on keskeistä myös voimavarasuuntautunut dialogisuus, jonka avulla vahvistetaan lapsen ja vanhemman välistä suhdetta. Tärkeää on, että lasta ja vanhempia kuunnellaan ja lapsen etu varmistetaan kaikissa tilanteissa. (Pärnä 2010, 45–49.)

Perhekuntoutuksessa kuntoutusta tarjotaan aina koko perheelle ja se perustuu vapaaehtoisuuteen. Toiminta on suunniteltua ja tavoitteellista, jossa keskitytään perheen voimavarojen vahvistamiseen ja lasten kasvuolosuhteiden turvaamiseen. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2019.) Toiminta voi olla lapsen kohtaamista yksin, koko perheen kohtaamista yksikkönä, vanhempien tai lapsen vertaisryhmiä, mutta myös osallistumista esimerkiksi lapsen koulun tai päiväkodin toimintaan. Kuntoutuksen tulisi olla riittävän pitkäkestoista, kuntoutusprosessien joustavia ja tulosten saavuttamiseksi tärkeää on myös oikea aloitusajankohta, resurssit ja toiminnan jatkuvuus. Merkittäväksi tekijäksi on osoittautunut myös tiivis yhteistyö kuntoutukseen osallistuvien eri tahojen kanssa. (Linnankangas, Lehtoranta, Järvikoski & Suikkanen 2010, 13–15.)

Perhekuntoutus voi olla päivä kuntoutusta tai ympärivuorokautista kuntoutusta ja sitä voidaan toteuttaa esimerkiksi lastensuojelulaitoksessa. Siinä käytettäviä menetelmiä ovat esimerkiksi arjen taitojen harjoittelu yhdessä ja vuorovaikutuksen tukeminen toiminnallisilla menetelmillä. Perhekuntoutuksen tavoitteena on lapsen huostaanoton päätyminen ja perheen jälleenyhdistäminen. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2019.)

Perhekuntoutusta käytetään usein, kun lapsen kehityksen ja terveydentilan vaarantumista pidetään todennäköisenä ilman vahvaa puuttumista tilanteeseen. Lain mukaan ei kuitenkaan ole estettä perhekuntoutuksen käyttöön varhaisemmassa vaiheessa, jolloin perheen tilanne ei ole vielä kriisiytynyt. (Araneva 2016, 263.) Perhekuntoutuksen tuen tarpeen voi aiheuttaa esimerkiksi lasten kaltoinkohdeltu tai muut vanhemmuuteen liittyvät puutteet, ja perheiden ongelmat voivat olla hyvin monimuotoisia ja laajoja. Taloudelliset ja ihmissuhteiden haasteet ja menetykset voivat lisäksi kuormittaa perhettä. Ongelmiin käsiksi pääseminen vaatii jatkuvaa ja luotettavaa suhdetta asiakkaan ja ammattilaisten välillä. (Alatalo, Lappi & Petrelius 2017, 19–21.) Perhekuntoutuksen sisällön kuvaus on esitettyä alla olevassa kuvassa 1.

KUVA 1. Perhekuntoutuksen sisällön kuvaus Terveiden ja hyvinvoinnin laitosta (2019) mukailleen.

2.2 Perhekuntoutus lastensuojelussa

Lastensuojelun perhekuntoutus on tehokas tapa auttaa koko perhettä, sillä siinä vanhempia tuetaan ottamaan kokonaisvaltainen vastuu lastensa hyvinvoinnista. Kuntoutuksen avulla pyritään lisäämään perheen hyvinvointia ja elämänhallintaa esimerkiksi arjen tukemisen sekä vanhemmuuden ja vuorovaikutuksen vahvistamisen avulla. Perheiden yksilöllisen kohtaamisen ja oikea-aikaisen tuen avulla perheen voimavarat saadaan paremmin käyttöön ja lasten ja koko perheen hyvinvointi paranee. (Pelastakaa Lapset ry 2021.)

Lastensuojelun perhekuntoutuksessa on pääasiassa avohuollon asiakkuudessa olevia lapsia ja kuntoutusta toteutetaan tiiviissä yhteistyössä lapsen perheen ja yhteistyötahojen kanssa. Kuntoutuksen tavoitteet ja pituus sovitaan yksilöllisesti perheen tarpeen mukaan ja siihen hakeudutaan kotikunnan lastensuojelun sosiaalityöntekijän ohjaamana. Lastensuojelun perhekuntoutuksessa voidaan käyttää esimerkiksi toiminnallisia- ja seikkailullisia menetelmiä, ryhmätoimintaa, asiantuntijatapaamisia ja vuorovaikutuksen menetelmiä. (Mannerheimin lastensuojelun lasten ja nuorten kuntoutussäätiö 2021.)

2.3 Lastensuojelullisen perhekuntoutuksen kuntoutusmenetelmät

Toiminnan myötä syntyy yhteisiä kokemuksia lapsen ja vanhemman välille. Perhekuntoutuksessa käytetään paljon toiminnallisia menetelmiä, jotka valitaan huomioiden perheen yksilölliset kuntoutuksen tavoitteet. Toiminnallinen menetelmä voi olla esimerkiksi retki lähiluontoon tai muuta yhteistä toimintaa koko perheen kesken. Perhekuntoutuksessa on mahdollista käyttää myös seikkailullisia menetelmiä, joiden tarkoituksena on tarjota yhteisiä haasteita ja kokemuksia perheelle. Seikkailumenetelmiä käytetään myös lasten- ja vanhempain ryhmissä ja kaikenlaisen seikkailun tulee olla aina turvallista ja ammattilaisen ohjaamaa. (Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutussäätiö 2021.)

Ryhmätoiminta perhekuntoutuksessa mahdollistaa vertaistuen ja kokemusten jakamisen muiden perheiden kanssa. Lasten ryhmissä painotetaan toiminnallisuutta, yksilöllistä huomioimista ja apuvälineiden hyödyntämistä sekä vahvistetaan osallistumista sosiaalisissa tilanteissa ja toiminnanohjauksessa tukemalla. Vanhempainryhmissä puolestaan pyritään lisäämään vanhemmuuden voimavaroja ja tukemaan arkipäivän tilanteita. Vanhemmat voivat jakaa keskenään asioita ja saada tarvittaessa myös asiantuntijan tietoa. Perhekuntoutusta voidaan toteuttaa myös esimerkiksi erilaisten terapia- ja vuorovaikutusmenetelmien avulla yksilökohtaisesti tai ryhmässä. Perhekuntoutusmenetelmät järjestetään perhekuntoutustyöntekijän, ympäristön ja apuvälineiden tarjoaman tuen avulla. (Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutussäätiö 2021.)

Linnakankaan ym. (2010) tutkimuksessa lasten ja nuorten psykiatrinen perhekuntoutus tarkastellaan perhekuntoutuksen vaikutuksia vanhempien ja lasten arviointien pohjalta sekä aiempiin tuloksiin perustuen perhekuntoutuksen toteuttamisen haasteita ja solmukohtia. Tutkimuksen mukaan vanhemmat hyötyivät eniten perheterapiapainotteisesta toiminnasta ja lapset puolestaan yksilöllisesti tapahtuvasta toiminnasta ja monipuolisesta perhepainotteisesta kuntoutuksesta. On tärkeää käyttää monenlaisia työtapoja, keskustelua ja yhteistä pohdintaa, mutta myös toimintaa ja toiminnallisia kuntoutusmuotoja. (Linnankangas ym. 2010, 13.)

3 VANHEMMUUDEN TUKEMINEN PERHEKUNTOUTUKSESSA

Vanhemmat kokevat tuen puutetta ja yksin jäämistä lapsen sijoituksen jälkeen. Tuen saamisessa lapsen sijoituksen jälkeen on puutteita, tai tukea joudutaan etsimään itsenäisesti. (Hoikkala & Heinonen 2013, 7.) Syrstad (2020) tutkimuksessa selvitetään haasteita, joita vanhemmat kohtaavat lasten huostaanoton jälkeen ja heidän kokemuksiinsa siinä saadussa tuessa. Tutkimuksen mukaan vanhempien oli vaikea ymmärtää, miksi heidän lapsensa olivat huostaanotettu ja he tarvitsivat sen ymmärtämiseen ammattilaisten tukea. He kokivat ristiriitaa siinä, tulisiko heidän taistella lapsistaan vai antaa heidän kasvaa paremmassa ympäristössä. Tutkimuksessa ilmenee, että ammattilaisten olisi ymmärrettävä vanhempien asema vaikuttaa identiteettiinsä ja ihmisarvoonsa, ja auttaa vanhempia ymmärtämään miksi heidän lapsensa on huostaanotettu. Vanhempia pitäisi tukea myös omaksumaan uudet normit ja arvot, jotka eroavat niistä, joiden parissa he itse kasvoivat. Tärkeää olisi oman aseman ymmärtäminen ja mahdollisuus ottaa vastuu omista teoistaan sekä luotto järjestelmään, että vanhemmat voivat jakaa huolensa. (Syrstad 2020, 103–106.)

Näkemykset toimivista tuki- ja kuntoutumismuodoista liitettiin työntekijöiden aitoon kiinnostukseen, vanhemman kuulemiseen ja positiiviseen kannustukseen sekä tukeen ennen lapsen sijoitusta. Tärkeänä lisänä nähdään myös apu käytännön asioissa sekä vertaisryhmiltä, läheiseltä ystäviltä ja muilta ammattilaisilta saatu tuki. (Hoikkala ym. 2013, 7–9.) Linnakankaan ym. (2010) tutkimuksen mukaan lähipiirin tuki ja perhekuntoutus lisäsi vanhempien voimavaroja, ja lapset puolestaan hyötyivät vanhempien lisääntyneistä voimavaroista. (Linnakangas ym. 2010, 15.) Syrstad (2020) tutkimuksessa ilmeni myös äitien halu kuulua johonkin ja tulla nähdyksi muuna, kuin vain epäonnistuneena vanhempana. Vertaisryhmissä jakamalla elämäntarinoitaan, äideistä tuli voimavaroja toisilleen tilanteidensa ymmärtämisessä. Vanhemmat tarvitsevat tunteen kuulumisesta, arvosta, arvokkuudesta ja kunnioituksesta sekä paikan, jossa he voivat keskustella lasten kasvatuksesta luottamuksellisesti. (Syrstad 2020, 106.)

Jos vanhemmille annetaan mahdollisuus olla muutakin kuin epäonnistuneita vanhempia, heidän ei tarvitse taistella niin lujasti säilyttääkseen identiteettinsä hyvänä äitinä. Yhteistyössä ja avustustoimenpiteissä on lähestyttävä näkökulmasta, jossa vanhemmat ja ammattilaiset voivat rakentaa yhdessä. Näkökulmaa tulisi muuttaa niin, että vanhemmat voivat näyttää ammattilaisille ymmärtäneensä tilanteensa koko ajan, ja vanhempien ainutlaatuiset ja kokemusperäiset tiedot tulisi ottaa huomioon. (Syrstad 2020, 106.)

Devaney ja Dolan (2014) tutkimuksessa *Voice and meaning: the wisdom of family support veterans* käsitellään perhetuen keskeisiä piirteitä ja perhetuen palvelujen ydinominaisuuksia lastensuojelun parissa. Tutkimuksessa kunnioitus, myötätunto, ystävällisyys ja oikeudenmukaisuus ilman arvostelua yhdistettynä vahvaan arvopohjaan ja päätöksentekokykyyn katsottiin välttämättömiksi. Myös tuomitsematon ja kunnioittava tyyli mainitaan perhetuen pakollisena ominaisuutena. Vanhemmuuden ja koko perheen tukemisessa on tärkeää kumppanuuteen perustuva lähestymistapa, joka tunnistaa ja vastaa yksilöllisiin tarpeisiin. Välttämättömänä nähdään myös refleктоivan käytännön käyttö ja laadukas ohjaus, joissa korostuu tasapainoinen lähestymistapa ja suhde asiakkaaseen. Työntekijöiden itsereflektio rohkaisee ymmärtämään ja arvostamaan olosuhteita, joissa lapset ja perheet elävät. Olennaista on oikea-aikaisuus, pitkäaikaisuus ja positiivisten ominaisuuksien ja mahdollisuuksien vahvistaminen sen sijaan, että keskitytään ongelmiin ja epäkohtiin. (Devaney & Dolan 2014, 16–19.)

3.1 Osallisuuden merkitys perhekuntoutuksessa

Perhekuntoutuksessa osallisuus tarkoittaa koko perheen mahdollisuutta osallistua kuntoutuksen suunnitteluun, arviointiin ja toteutukseen, jolloin siinä opittu siirtyy arjen taidoiksi ja voimavaroiksi. Kuntoutus tapahtuu vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden kautta ja kuntoutuakseen ihmisiä tuetaan osallistumaan. Aina ei ole välttämätöntä osallistua, mutta kaikille täytyy luoda mahdollisuus osallistua toimintaan omalla tavallaan (Pärnä 2010, 43–48.) Osallisuus liittyy tunteeseen siitä, että kuuluu johonkin ja löytää oman paikkansa yhteisössä. Yhdessä toimimiseen tarvitaan osallistumista ja osallistuminen perustuu paikan ja roolin ymmärtämiseen sekä luottamukseen. (Mieli ry 2022.)

Asiakasosallisuus auttaa kehittämään palveluita ja tuo kokemustiedon näkyväksi. Asiakasosallisuuden avulla muodostuu syvällisempi ymmärrys asiakkaiden tarpeista ja odotuksista ja tätä ymmärrystä tarvitaan palveluiden suunnittelemisessa ja kehittämisessä. (THL 2019.) Vanhemmat ovat lastensa asiantuntijoita ja heille on tärkeää välittyä tunne, että heidän mukanaolonsa ja tietonsa ovat ensisijaisen tärkeitä.

Kaikille täytyy antaa mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua tiedoista, taidoista tai taustoista riippumatta. Usein kuitenkin osallisuus näyttäytyy vain tiettyjen vanhempien aktiivisuutena ja osa jää vaikuttamisen ja osallisuuden ulkopuolelle. Haasteena on saada kaikkien ääni kuuluville ja motivoida toimimaan yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Opinnäytetyössä perheiden osallisuus näyttäytyy kyselyihin vastaamisessa ja perheet on tarkoitus ottaa mukaan myös jatkossa perhekuntoutuksen toiminnan suunnitteluun ja arviointiin.

3.2 Vuorovaikutuksen ja dialogisuuden merkitys perhekuntoutuksessa

Onnistunut vuorovaikutus syventää yhteenkuuluvuuden tunnetta, kannustaa osallistumaan ja johtaa parempaan onnistumiseen yhdessä. Perhekuntoutuksessa vuorovaikutus on työmenetelmä, mutta myös työskentelyn kohde (Myllärniemi 2007, 84). Lastensuojeluyksikössä korostuu vuorovaikutustaidot ja yhteistyön osaaminen. Ne ovat työntekijöille tärkeitä taitoja osata silloin, kun työskennellään lasten ja nuorten kanssa, jotka eivät ole tunne- elämältään tasapainossa. Yhtä tärkeää olisi kehittää ja korostaa vuorovaikutussuhdetta vanhempiin sekä vanhempien ja heidän lastensa välille.

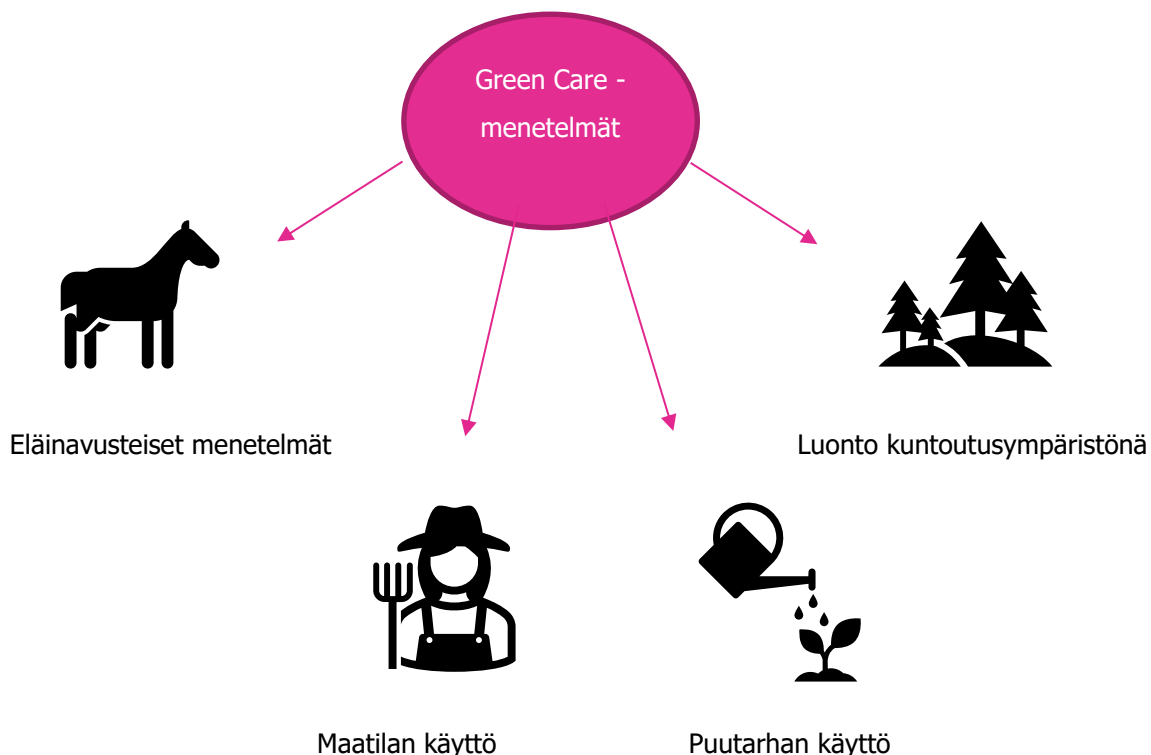
Vanhemman ja nuoren välinen luottamuksellinen suhde perustuu myönteiseen vuorovaikutukseen, jolloin jokainen tulee kuulluksi ja erimielisyydet osataan ratkoa turvallisilla tavoilla. Haastavat elämäntilanteet vaikuttavat vuorovaikutukseen ja mahdollisuus kohdata ja keskustella vaikeistakin asioista, vahvistavat perheen myönteistä vuorovaikutusta. (Nuorten Oulu 2022.). Vuorovaikutus on vastavuoroista kommunikaatiota, jossa puhuttujen ja kirjoitettujen sanojen lisäksi tärkeää on myös eleet, ilmeet, äänenpainot, kosketus ja katseet. Läheisissä ihmissuhteissa on pystyttävä kertomaan omista tunteistaan ja toiveistaan. Itseilmaisun lisäksi on myös opeteltava kuulemaan ja kuuntelemaan toista. (Väestöliitto 2018.)

Dialogissa keskustelun osapuolet saavat kokemuksen kuulluksi tulemisesta ja siinä erilaisille näkemyksille annetaan tilaa. Kuulluksi tuleminen on voimaannuttava kokemus, joka vähentää stressiä ja valjastaa käyttöön asiakkaan piilevät voimavarat. Dialogisuudessa tavoitellaan yhteistä ymmärrystä ja sen myötä löydetään uusia näkökulmia ja vaihtoehtoja. Sen avulla lisätään ymmärrystä itsestä ja muista ja pyritään vastavuoroisuuteen. Dialogisuuden myötä perheen ja lapsen on helpompi saada äänensä kuuluville ja etsiä luovia ratkaisuja hankaliinkin elämäntilanteisiin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.)

Läsnäolo, aito kohtaaminen ja arvostava vuorovaikutus lisää myönteisyyttä ja kohottaa mielialaa, kun taas tyyli, torjuva ja tuomitseva puolestaan heikentää sitä. Vuorovaikutusongelmat aiheuttavat usein ristiriitoja ja vaietetut asiat puolestaan muuttuvat helposti katkeruudeksi. (Mieli ry 2022.) Nämä ovat tyypillisiä haasteita lastensuojeluyksikön lasten ja vanhempien välillä ja työntekijöiden yksi tärkeä rooli on vahvistaa vuorovaikutussuhteita antamalla siihen tukea, työkaluja ja luomalla siihen suotuisat puitteet. Kannustavan ilmapiirin ja tuen avulla vuorovaikutustaitoja voi oppia ja parantaa haastavissakin elämäntilanteissa.

4 GREEN CARE -TOIMINTA OSANA PERHEKUNTOUTUSTA

Hetkinen nykypäivän yhteiskunta vieraannuttaa meitä luonnosta. Tutkimukset osoittavat luonnossa tapahtuvan toiminnan vaikuttavan positiivisesti lapsen terveyteen ja sosiaalisiin suhteisiin sekä vahvistavan perhesuhteita ja lapsen emotionaalista hyvinvointia. (Wilson 2012.) Green Care -toiminnan teoriaperustan muodostaa ekopsykologia, jossa ihminen nähdään osana luontoa ja ihmisen ja luonnon hyvinvointi ovat yhteydessä toisiinsa. Green Care – menetelmät voidaan jakaa neljään eri osa-alueeseen. (Green Care Finland Ry 2021.) Osa-alueet ovat kuvattuna alla olevassa kuvassa 2.

KUVA 2. Green Care -menetelmät Green Care Finland Ry (2021) mukailleen.

Hämäläisen (2020) mukaan Green Care -toiminta edistää hyvinvointia ja terveyttä ja sitä käytetään esimerkiksi ahdistuneisuuden ja masennuksen lievittämisessä. Siinä voidaan käyttää paljon erilaisia menetelmiä ja toimintatapoja. (Hämäläinen 2020, 3–6.) Green Care -toiminnassa kuntoutus- tai ohjaustilanteessa voidaan hyödyntää luonnon elementtejä ja sitä voidaan toteuttaa kaikenlaisissa ympäristöissä, joissa luonto on läsnä. Toiminnassa korostuu ammatillisuus, tavoitteellisuus ja vastuullisuus. (Soini, Ilmarinen, Yli- Viikari & Kirveenummi 2011, 324.)

Luonto ja eläimet kohtelevat kaikkia tasa-arvoisesti ja tarjoavat kokemuksia ja elämyksiä sitä tarvitseville. Luonto auttaa rentoutumaan ja rauhoittumaan sekä vahvistaa itsetuntoa. Sillä on havaittu olevan vaikutuksia myös lapsen motoristen taitojen kehittämiseen sekä sosioemotionaaliseen kehitykseen. (Liukkonen 2016, 6–8.) Keniger, Gaston, Irvine & Fuller (2013) mukaan luonnolla on merkittävä vaikutus ihmisten elämänlaatuun ja se vaikuttaa positiivisesti lasten käyttäytymiseen, sosiaalisiin taitoihin ja suorituskykyyn. (Keniger ym. 2013.)

Lastensuojeluyksikön asiakkaille ja henkilöstölle toteutetussa kyselyssä kartoitetaan myös ehdotuksia ja toiveita perhekuntoutuksen toteutustavoille. Lastensuojeluyksikössä on mahdollista järjestää perheille erilaisia liikuntamuotoja ja toimintaviikonloppuja luonnossa. Lähes kaikki toiminnalliset menetelmät lastensuojeluyksikössä toteutetaan hyödyntämällä erilaisia luonnon elementtejä ja eläinten läsnäoloa. Ne ovat kiinteä osa lastensuojeluyksikön jokapäiväistä arkea.

5 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TEOREETTINEN VIITEKEHYS

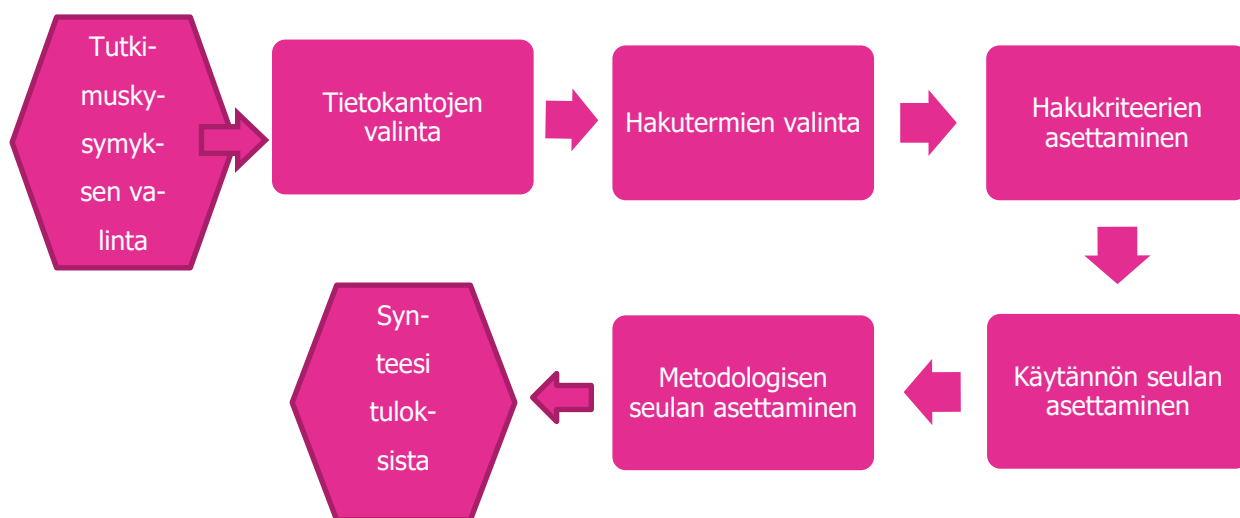
Kirjallisuuskatsauksen teoreettinen viitekehys muodostui valintaprosessin jälkeen kolmesta tutkimuksesta. Sen avulla lisäsin aiempaa tutkimustietoa perhekuntoutuksesta kehittämistyöhöni. Kirjallisuuskatsauksen aiemmat tutkimukset mahdollistivat vertailun niiden, ja kyselyistä saatujen tutkimustulosten välillä.

5.1 Kirjallisuuskatsauksen kuvaus ja tutkimusten valinta

Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, jossa kohteena on aiemmin tehdyt tutkimukset. Siinä kootaan tutkimustuloksia perustaksi uusille tutkimustuloksille ja sen avulla voidaan arvioida ja kehittää joko jo olemassa olevaa teoriaa tai rakentaa uutta. Kirjallisuuskatsaus muodostaa kokonaiskuvan asiakokonaisuudesta, ja tarjoaa mahdollisuuden kuvata tietyn teorian kehitystä historiallisesti. (Salminen 2011, 9–11.) Kyselyjen vastaajajoukko oli pieni, joten kyselyjen tueksi käytin kirjallisuuskatsausta. Kirjallisuuskatsauksen avulla etsin tutkimuksia perhekuntoutuksen toimintamenetelmistä, päätavoitteista ja asiakkaiden toiveista tukeakseni lastensuojeluyksikön perhekuntoutusmallin suunnittelua.

Kirjallisuuskatsaukset luokitellaan kuvailevaan- ja systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen sekä meta-analyysiin, jotka sisältävät erilaisia toteutustapoja (Salminen 2011,12). Salmisen (2011) mukaan systemaattinen kirjallisuuskatsaus esittää tehokkaasti tuloksia tiiviissä muodossa ja arvioi niiden johdonmukaisuutta. Kehittämistyöni asiakaskunta ja henkilökunta on suppea, joten kirjallisuuskatsaus täydentää kyselyjä ja tukee työn validiutta.

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen toteuttamisessa voidaan käyttää apuna aineistolähtöistä sisälönanalyysiä. Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa tutkija kokoaa ja tiivistää tutkimuksia. Sisälönanalyysi toimii aineiston järjestämisen apuvälineenä. Sitä voi käyttää apuna luokittelurungon laatimisessa ja tutkimustiedon tarkastelussa ja tiivistämisessä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103.) Kirjallisuuskatsauksen prosessikaavio on esitettyä alla olevassa kuvassa 3.

KUVA 3. Prosessikaavio kirjallisuuskatsauksesta mukailien Salmisen (2011) systemaattisen kirjallisuuskatsauksen mallia.

Tähän työhön valikoitui kahdeksan tutkimusta. Aineisto haettiin sähköisistä tietokannoista ja käytetyt tietokannat olivat Savonia-Finna, Arto, Google scholar ja SocINDEX. Tietokannoista tutkimukset valikoituivat luettavaksi otsikon perusteella ja analysoitaviksi tekstin perusteella. Sisäänottokriteerinä oli esimerkiksi tieteellinen julkaisu/ tutkimus ja tutkimuksen oli vastattava tutkimuskysymyksiin. Tutkimustietoa aiheesta löytyi niukasti ja sen hakeminen oli haastavaa, joten käytin Savonian tiedonhaun ohjausta apunani. Valintaprosessin sisäänotto- ja poissulkukriteerejä kuvastaa alla oleva kuva 4.

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
<ul style="list-style-type: none"> - Tieteellinen julkaisu/tutkimus - Kieli suomi tai englanti - Koko teksti saatavilla - Vastaa tutkimuskysymyksiin - Otsikko vastaa haettua asiaa 	<ul style="list-style-type: none"> - Tutkimuskohde muu kuin lapset ja perheet - Ei vastaa tutkimuskysymykseen - Kirjallisuuskatsaus - Maksullinen artikkeli/tutkimus

KUVA 4. Kirjallisuuskatsauksen sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Haussa käytettiin neljää eri tietokantaa, hakusanoja sekä englanniksi että suomeksi ja hakuvuodet rajautuivat 2010–2021 välille. Hakutuloksia oli kaikkiaan yli 500 ja otsikon ja tiivistelmän perusteella valittiin tarkempaan tarkasteluun yhteensä 60 tutkimusta, joista työhön valikoitui lopulta kahdeksan tutkimusta. Taulukoissa 1 ja 2 on kuvattu hakuprosessin sisältö yksityiskohtaisesti sekä taulukoitu kahdeksan tutkimusta.

5.2 Aiemmat tutkimustulokset

Kirjallisuuskatsauksen analysointiin sisällönanalyysin avulla valikoitui kolme keskeisintä tutkimusta. Tutkimuksista yksi oli suomenkielinen ja kaksi englanninkielistä. Tutkimuksista etsin samankaltaisia alkuperäisilmauksia, jotka pelkistin, luokittelin alaluokkiin ja muodostin lopulta niistä yhden yhteisen käsitteen. Yhteisen käsitteen avulla raportoin kirjallisuuskatsauksen keskeiset tulokset, jotka tukevat perhekuntoutusmallin suunnittelua. Kirjallisuuskatsauksen aineiston hakuprosessi, tutkimukset ja aineistolähtöinen sisällönanalyysi ovat kuvattuina liitteissä 1 ja 2.

6 OPINNÄYTETYÖN KUVAUS JA TOTEUTUS

6.1 Tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli suunnitella toimintamalli työpaikan tulevaan perhekuntoutustoimintaan yksityiselle lastensuojeluyksikölle. Malli kehitettiin yhdessä yrityksen omistajan, toiminnanjohtajan, perheiden sekä työntekijöiden kanssa. Apuna suunnittelussa käytettiin lastensuojeluyksikön asiakkaille ja työntekijöille tehtyä kyselyä sekä kirjallisuuskatsauksen avulla saatujen tutkimusten tuloksia. Opinnäytetyössäni hain vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten lasta ja lapsen perhettä voi tukea perhekuntoutuksen avulla?
2. Minkälainen on toimiva perhekuntoutusmalli lastensuojeluyksikössä?

6.2 Lastensuojeluyksikön kuvaus

Työn tilaaja on yksityinen sosiaalialan perheyrittäjä, joka perustettiin vuonna 2016 ja vuonna 2019 se laajensi toimintaansa 7-paikkaisella lastensuojeluyksiköllä 6–17-vuotiaille lapsille. Asiakkaat ovat tavallisesti moniongelmaisia, huostaanotettuja tai avohuollon tukitoimin sijoitettuja 13–17-vuotiaita nuoria. Lastensuojeluyksikön lapsilla ja nuorilla on usein haasteita useilla eri elämän osa-alueilla.

Ohjaajat huolehtivat arjessa siitä, että lapsen hoito ja kasvatusta toteutuu yksilöllisten tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Nuorilla on tavallisesti vaikeuksia selvitä yksin omasta arjestaan ja sosiaalisista tilanteista sekä hankaluuksia löytää paikkaansa koulutusjärjestelmissä. Päihde- ja mielenterveysongelmat ovat myös tyypillisiä. Työntekijä on lapsen tai nuoren tukena ja turvana, jossa tärkeää on kuunnella, kohdata ja olla aidosti läsnä. Suunnittelussa on vielä perhekuntoutustoimintaa perheiden omien voimavarojen vahvistamiseksi sekä tukemaan työskentelyssä lastensuojelun mukaista tavoitetta perheiden jälleenyhdistämisestä. Toiminnassa painottuu lasten perheiden aktiivisuus ja perhe voi vierailla ja yöpyä lastensuojeluyksikössä. Kuntoutuksen näkökulmasta asiakasryhmän tarpeet ovat hyvin monikirjoiset.

Lastensuojeluyksikön toiminnassa luonto ja eläimet näyttävät tärkeässä roolissa. Lastensuojeluyksikkö sijaitsee idyllisessä maalaismiljöössä kauniin luonnon keskellä. Pihapiiri on suuri, josta löytyy muun muassa omenapuita, kasvihuone, kota ja iso laavu. Lastensuojeluyksikön ovella tulee vastaan suuri ja lempeä koira, joka asuu lastensuojeluyksikön tiloissa lasten kanssa. Sillä on suuri rooli lohduttajana ja seurana lasten arjessa. Kesällä piha-alueelta löytyy myös pupuja ja kanoja. Lemmit ovat seurana, lohtuna ja turvana lastensuojeluyksikön lapsille ja nuorille, ja eläinten hoito kuuluu lastensuojeluyksikön yhteiseen arkeen. Myös lähiympäristön luonto tarjoaa ideaalit puitteet retkeilyyn ja harrastamiseen.

Toiminta luonnon ja eläinten parissa toimii kuntoutuskeinona lasten tarkkavaisuuden ja aktiivisuuden häiriöissä sekä keskittymiskyvyn parantamisessa ja stressin hallinnassa. Suhde luontoon on olennainen osa lapsen kehitystä, joka vahvistaa identiteettiä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Luontosuhde parantaa lapsen mielenterveyttä ja auttaa lasta saavuttamaan täyden potentiaalinsa. (Bird 2007, 46.) Näitä haasteita löytyy myös lastensuojeluyksikön nuorilta. Näistä syystä Green Care -toiminta on osana perhekuntoutusmallin suunnitelmaa.

6.3 Laadullinen kehittämistyö

Opinnäytetyössäni luon uudenlaisen toimintamallin, joka on tärkeä yhdistää sopivaksi toimintaympäristöön. Aineisto kerättiin kyselyillä asiakkailta ja työntekijöiltä. Kyselyjen kohderyhmä oli pieni, jonka vuoksi käytin aineiston keruussa useita eri väyliä ja tarkoituksena oli luoda uusia ja käytännönläheisiä ratkaisuja niiden pohjalta. Kehittämistoiminnan tunnuspiirteet ovat esitettyinä alla olevassa kuvassa 6.

KUVA 6. Kehittämistoiminnan tunnuspiirteitä (Salonen 2013, 14) mukaillen.

Pitkäranta (2010) kuvailee laadullista tutkimusta ainutkertaiseksi ja siinä tutkimuksessa luodaan malli tutkittavalle ilmiölle. Keskeistä on ymmärtää, kuinka tutkittava ilmiö liittyy ympäristöönsä ja aineiston keruussa pitäisi aina tavoitella monikanavaisuutta. (Pitkäranta 2010, 20–21.) Laadullista tutkimusta on kuvailtu käytännönläheisenä ja kokemusperäisenä, kun taas määrällisellä tutkimuksella hankitaan tietoa suurista kohdejoukoista eikä sitä tulisi käyttää ihmistä tutkittaessa. (Langenoja 2018, 86.) Tutkimuspohjaisessa kehittämisessä keskeistä on tavoitteellisuus ja kaikella kehittämisellä tavoitellaan jotain parempaa ja tehokkaampaa. (Toikko & Rantanen 2009, 18–20.)

6.4 Kehittämisen menetelmät ja osallistujat

Valitsin kehittämistyöni menetelmäksi kyselylomakkeen. Vallitsevan Covid -19-tilanteen vuoksi minun oli vaikea olla työpaikalla läsnä ja osallistujat olivat eriaikoihin paikan päällä. Osallistuneet vanhemmat taas asuivat eri puolilla Suomea. Tärkeää oli saada asiakkaat ja työntekijät osallistumaan perhekuntoutusmallin suunnitteluun ja saada heidän äänensä kuuluville. Näissä olosuhteissa sähköinen kysely tavoitti osallistujat parhaiten.

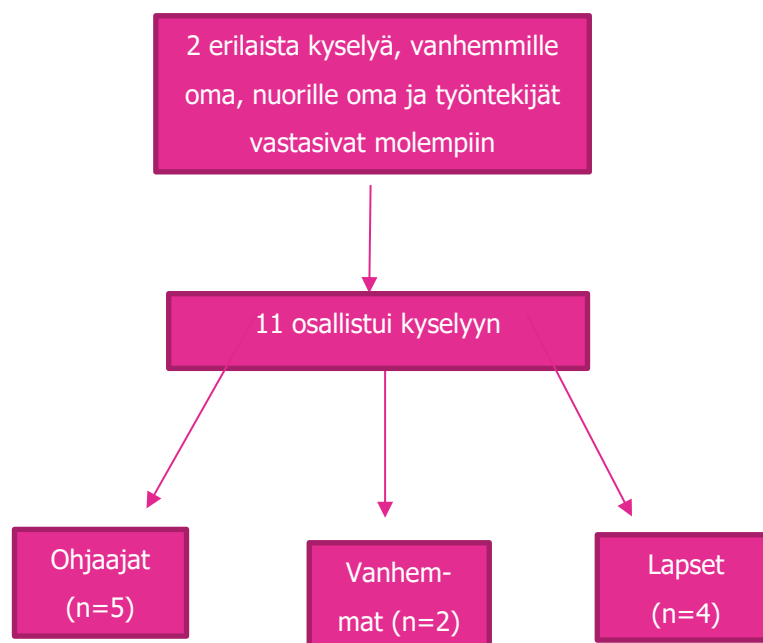
7 TUTKIMUSMENETELMÄN KUVAUS

7.1 Kyselyt ja niiden toteutus

Hyvin laadittu kyselykaavake on sopivan pituinen, tarkoituksenmukainen ja antaa luotettavia vastauksia. Kaavakkeen tulee olla ulkoasultaan siisti, helposti täytettävä ja sen tulee sisältää tarkkoja kysymyksiä, jotka eivät johdattele vastaajaa. Avoimille kysymyksille on jätettävä riittävästi vastaustilaa. Kyselylomakkeiden lomassa lähetetään vastaajille saatekirje, joka rohkaisee vastaamaan kyselyyn. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015, 204.)

Päädyn tekemään kyselykaavakkeen itse, koska halusin tehdä yksinkertaisen, lyhyen ja helposti vastattavan kyselyn. Lastensuojeluyksikön asiakkailta on monia haasteita ja halusin tehdä kyselyn, johon mahdollisimman moni innostuisi vastaamaan. Eri ohjelmien kyselyt vaikuttivat tähän tilanteeseen liian virallisilta ja pitkiltä.

Tutkin erilaisia kyselykaavakkeiden malleja ja luin teorian tietoa kyselykaavakkeen muodostamisesta. Niiden pohjalta muodostui kyselykaavakkeet, jotka sisälsivät monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä, joihin vastattiin omin sanoin. Anonymiteetin säilyttämiseksi kyselykaavakkeissa ei kysytty vastaajien taustatietoja. Kyselyt olivat ainoastaan kohdennettu lapsille/nuorille, vanhemmille ja työntekijöille. Tämä myös madalsi kynnystä vastata kyselyyn. Kyselykaavakkeiden lisäksi tein vastaajille saatekirjeen. Kysely lähetettiin saatekirjeen kanssa lastensuojeluyksikön johtajan toimesta sähköisenä versiona vastaajille ja palautettiin minulle nimettöminä suljetuissa kirjekuorissa. Kysely lähetettiin 13 vastaajalle ja lopulta suunnitellusta vastaajajoukosta 11 vastasivat kyselyyn. Kyselylomakkeilla kerättyä tutkimusaineistoa ilmentää alla oleva kuva 7.

KUVA 7. Kyselylomakkeilla kerätyn tutkimusaineiston kuvaus.

7.2 Sisällönanalyysi kyselyjen analyysimenetelmänä

Aineiston analyysimenetelmänä käytin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysin avulla pystyin kuvaamaan mahdollisimman hyvin tutkittavaa ilmiötä ja muodostamaan sen avulla uuden mallin. Näistä syistä valitsin kyseisen analyysimenetelmän.

Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää paitsi yksittäisenä metodina myös väljänä teoreettisena kehyksenä liittämällä se erilaisiin analyysikokonaisuuksiin. Sisällönanalyysin avulla voidaan tehdä monenlaista tutkimusta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.) Sisällönanalyysi on tekstianalyysiä, jossa etsitään tekstin merkityksiä ja sen sisällä tutkimuksellisia ideoita voidaan lainata ja soveltaa joustavasti. Laadullisen aineiston analyysissä voidaan käyttää induktiivista eli aineistolähtöistä sisällönanalyysiä tai deduktiivista eli käyttämällä aineiston luokittelussa hyväksi jotain aikaisempaa käsitejärjestelmää. Sisällönanalyysiä on kuvattu myös nimillä aineistolähtöinen, teorialähtöinen ja teoriaohjaava, joista teoriaohjaava analyysi on varsin harvinainen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87–89.)

Aineistolähtöistä sisällönanalyysiä voi kuvailla kolmivaiheiseksi prosessiksi. Siihen kuuluu aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja aineiston abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Aineisto pelkistetään karsimalla epäolennaiset asiat pois, joko informaatiota pelkistämällä tai pilkkomalla se osiin. Ryhmittelyssä aineiston samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään ja yhdistetään luokaksi. Luokat nimetään kuvaavalla käsitteellä, esimerkiksi tutkittavan ilmiön ominaisuudella tai piirteellä. Ryhmittelyä seuraa abstrahointi, jossa erotetaan olennainen tieto ja muodostetaan sen perusteella teoreettisia käsitteitä. Abstrahointia jatketaan yhdistelemällä luokituksia niin pitkään, kuin se on aineiston puolesta mahdollista. (Tuomi ym. 2009, 11–114.)

Tässä kehittämistyössä sisällönanalyysi toteutettiin aineistolähtöisesti käsitteitä yhdistelemällä. Kyselyjen sisällönanalyysissa kävin vastaukset huolellisesti läpi useaan kertaan. Aineiston pelkistäminen alkoi alleviivaamalla tekstistä kehittämistyöni kannalta oleellisia asioita. Lisäksi tein muistiinpanoja aineistosta. Aineiston lukemisen ja alleviivauksien jälkeen taulukoin alkuperäisilmaukset ja niistä tekemäni pelkistetyt ilmaukset. Pelkistyksen jälkeen aloin ryhmittelemään ilmauksia samankaltaisuuksia etsien. Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet yhdistin alaluokiksi ja nimesin ne sisällön mukaan kuvaavilla käsitteillä. Alaluokat yhdistin yläluokiksi ja sen jälkeen teoreettisiksi käsitteiksi ja johtopäätöksiksi. Luokittelua ohjasi kyselylomakkeiden kysymykset ja kirjallisuuskatsauksessa kehittämistyöni tutkimuskysymyksiin vastaaminen. Aineiston analyysin jälkeen suoritin tulosten tulkinnan. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin etenemistä kuvastaa alla oleva kuva 8.

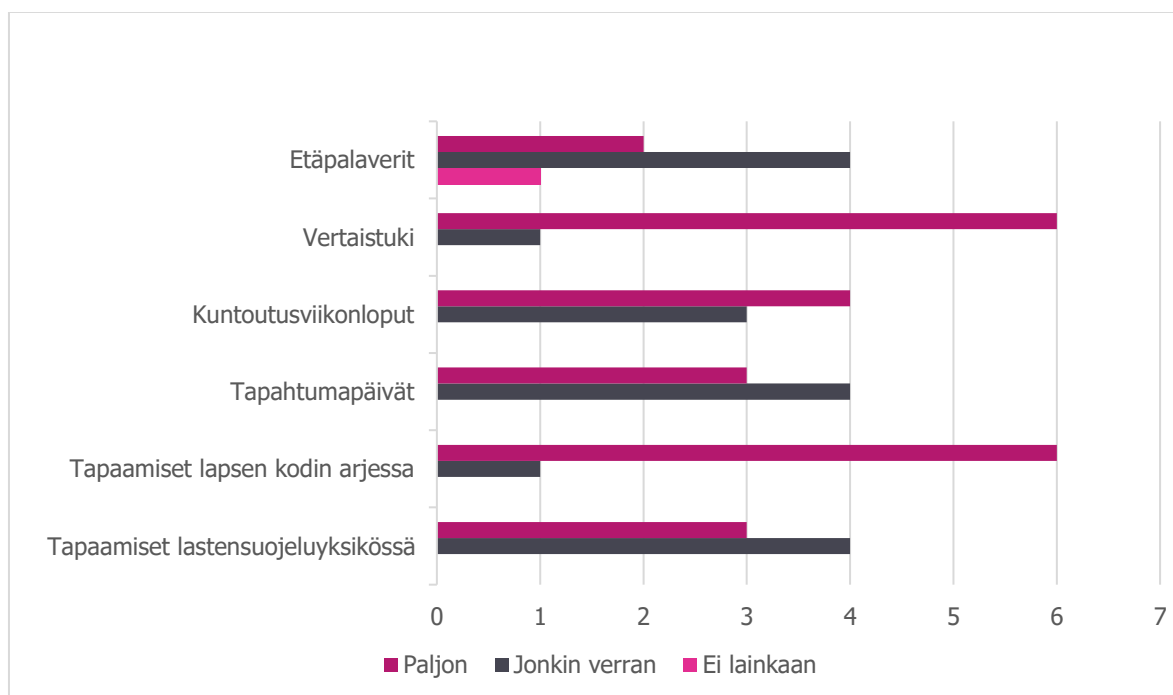
Kuva 8. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen Tuomi ja Sarajärvi (2009) mukailleen.

8 TULOKSET

8.1 Perhekuntoutusmallille asetetut tavoitteet

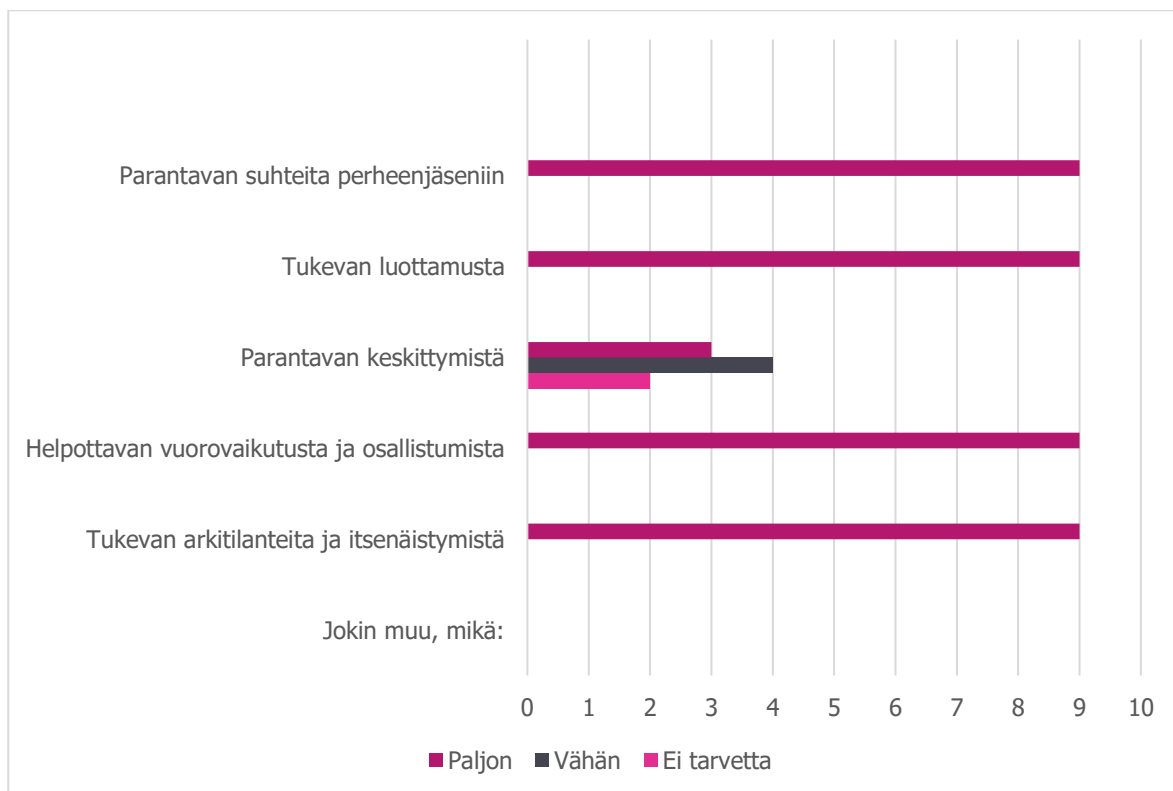
Tarkoituksena oli suunnitella perhekuntoutukseen toimintamalli, jossa perhekuntoutus on suunnitelmallista, toiminnallista ja jatkuvaa. Tutkimuksessa perhetoimenpiteiden seurannasta ja arvioinnista (2010) ilmenee, että mitä pidempään perheiden kanssa työskennellään, sitä suurempi todennäköisyys on saavuttaa onnistuneita tuloksia useammalla alueella (Dixon ym. 2010). Perhekuntoutusmallissa korostuu jatkuvuus ja pitkäkestoisuus ja lähtökohtina on vanhemmuuden, vuorovaikutuksen ja osallisuuden tukeminen.

8.2 Kyselyjen tulokset ja niiden analysointi

KUVA 9. Lastensuojeluyksikön työntekijöiden ja vanhempien näkemyksiä eri perhekuntoutus toimintatapojen vaikutuksesta perheiden tilanteisiin.

Kuvasta 9. ilmenee aikuisten (työntekijöiden ja lasten vanhempien) näkemykset perhekuntoutuksen eri toimintatapojen tarpeellisuudesta. Vastaajajoukko oli suppea ja anonyymiteetin säilyttämisen vuoksi aikuisten vastaukset ovat esitettyinä samassa kuvassa. Lasten ja perheiden tilanteisiin eniten apua uskottiin olevan vertaistuesta ja tapaamisista lapsen kodin arjessa. Kaikki perhekuntoutuksen toteutustavat koettiin tarpeellisiksi joko paljon tai jonkin verran. Ainoastaan etäpalaverien kohdalla vastattiin kohtaan ei lainkaan apua.

KUVA 10. Työntekijöiden ja nuorten toiveet perhekuntoutuksen vaikutuksille.

Kuvassa 10. ilmenee lastensuojeluyksikön työntekijöiden ja nuorten toiveet tulevalle perhekuntoutukselle. Jälleen anonymiteetin suojaamiseksi pienessä vastaajajoukossa, työntekijöiden ja nuorten toiveet ovat esitettyinä samassa kuvassa. Keskittymisen paranemiselle koettiin tarvetta joidenkin vastaajien osalta vähän tai ei lainkaan. Muihin kuvassa esitettyihin kohtiin vastaajat toivoivat perhekuntoutuksen vaikuttavan paljon. Tulosten perusteella voidaan todeta, että perhekuntoutuksen eri toteutustavoista uskottiin olevan hyötyä ja tarvetta lastensuojeluyksikön lasten ja perheiden tilanteisiin. Perhekuntoutuksen myös toivotaan vaikuttavan useisiin eri osa-alueisiin.

Kyselyjen avoimet vastaukset analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Alla olevassa kuvassa 11. esitetään esimerkki avointen kysymysten aineistolähtöisestä sisällönanalyysistä. Siinä avointen kysymysten vastausten alkuperäisilmaus on ensin pelkistetty, jonka jälkeen siitä on muodostettu alaluokka ja yläluokka.

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
” Toimintaviikonloput sekä tapahtumat perheille toisi vertaistukea”	Toiminnalla vertaistukea	Toiminta ja vertaistuki	Perhetuki
”... yhteiset toimintaviikonloput mahdollistavat myös vertaistuen.”	Vertaistuen mahdollisuus		
” Toiminnalliset viikonloput voisi yhdistää vanhempia ja lapsia.”	Toiminta yhdistää	Vanhempien tuki	
” Vanhemmuutta tukevien menetelmien harjoittelua.”	Tukevat menetelmät		

KUVA 11. Esimerkki kyselyjen avointen kysymysten aineistolähtöisestä sisällönanalysistä.

Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa lastensuojeluyksikön tulevaan perhekuntoutukseen soveltuvia toteutustapoja, perheiden huolenaiheet, toiveet ja tarpeet huomioiden. Vastaajat kokivat tärkeäksi vanhemmuuden tukemisen toiminnan, säännöllisten tapaamisten ja avoimen keskustelun avulla.

” Vanhempien säännöllinen tapaaminen perheen kotona. Vanhemmuutta tukevien menetelmien harjoittelua. Avointa keskustelua ja ongelmien pohtimista ratkaisukeisesti.”

Aineistosta nousivat useamman kerran esiin toiminnalliset menetelmät, joita lastensuojeluyksikössä toteutetaan hyödyntämällä erilaisia luonnon elementtejä ja eläinten läsnäoloa. Tutkimustuloksissa korostui myös vertaistuen merkitys. Erilaisille perhekuntoutuksen toteutustavoille oltiin avoimia ja niiden lisäämisellä lastensuojeluyksikön toimintaan nähtiin lisäarvoa vanhemmuuden tukemiseen ja koko perheelle.

” Toimintaviikonloput luonnossa sekä tapahtumat perheille toisi vertaistukea. Vanhemmuuden tukeminen eri tilanteissa. Toiminnalliset viikonloput voisi yhdistää vanhempia ja lapsia. Ryhmätoiminta vanhemmille.”

” Mikäli työ tapahtuu perheiden kotona, silloin yhteiset toimintaviikonloput mahdollistavat myös vertaistuenkin.”

Huolta koettiin useissa asioissa. Vastausten perusteella voidaan todeta, että vanhemmuus näyttöytyy haastavana ja siihen kohdistuu paljon odotuksia ja paineita. Epävarmuus ja riittämättömyys vanhemmuudessa näkyivät useimmista vastauksista.

” Ylisuorittaminen/ kuormittuminen->liikaa odotuksia jo yhteiskunnalta. Päähteet.”

” Olenko riittävä vanhempi. Tätä vanhemmat tuovat usein esille. Arkirutiineista ja rajoista kiinnittäminen. Vanhemmat miettivät olenko huono äiti tai isä, kun lapseni on sijoitettu.”

Muutokset hyvinvoinnissa näkyivät vastauksissa myös henkisenä väsymyksenä ja useiden erilaisten ongelmien muodossa. Puutteelliset keinot lasten kasvatuksessa ilmenivät vastauksista.

” Jaksaminen, mielenterveys- ja päihdehaasteet, rajattomuus, arjen hektisyys, läsnäolo.”

” Vanhempien keinottomuus toimia lasten kanssa. ”Vääränlaiset” menetelmät kasvatuksessa.”

Yleisesti voidaan todeta, että ongelmakohdat ovat tiedostettuja ja niihin on kiinnitetty huomiota. Se on hyvä lähtökohta perhekuntoutuksen toteuttamiselle. Vaikka ongelma-kohtia ja haasteita on paljon, silti niihin oli nähtävissä keinoja ja selkeää tarvetta parannukseen tähtäävään toimintaan.

9 POHDINTA

9.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tämän työn tarkoituksena oli selvittää miten lasta ja hänen perhettään voi tukea perhekuntoutuksen avulla ja millaista olisi toimiva ja asiakkaiden toiveita mukaileva perhekuntoutus lastensuojeluyksikössä. Tässä opinnäytetyössä tarkasteltujen tutkimusten pohjalta kehittyi suosituksiin perustuva perhekuntoutusmalli tilaaja organisaatiolle. Tavoitteena oli kerätä tietoa tulevaa perhekuntoutusta varten. Aiemmistä tutkimuksista tietoa oli saatavilla rajallisesti, mutta kyselyihin vastasivat lähes kaikki osallistujat ja heidän näkemyksensä olivat tärkeimmässä roolissa.

Kyselyjen tuloksista ilmeni, että lasten/nuorten osalta perhekuntoutuksen toivottiin vaikuttavan paljon kaikkiin kyselylomakkeessa ehdotettuihin vaihtoehtoihin. Avoimet kysymykset jäivät nuorilta tyhjiksi. Aikuisten vastaajien osalta lähes kaikille ehdotetuille toimintamuodoille nähtiin tarvetta paljon tai jonkin verran ja myös he toivoivat perhekuntoutuksen vaikuttavan useisiin eri asioihin, esimerkiksi parantavan suhteita perheenjäseniin. Keskeisiksi toteutustavoissa nousi yhteinen, toiminnallinen kuntoutus ja vertaistuki.

Avoimissa kysymyksissä korostui vanhemmuuden huolenaiheissa jaksaminen, riittämättömyys vanhempana, puutteelliset menetelmät kasvatuksessa ja päihteet. Ehdotuksissa ja toiveissa perhekuntoutuksen toteutustavoille nousi esiin ryhmätoiminta, vanhemmuuden tukeminen ja avoin keskustelu. Vastauksista päätellen voidaan todeta, että perhekuntoutus koettaisiin tarpeelliseksi lastensuojeluyksikössä ja siihen suhtauduttiin avoimin ja positiivisin mielin.

Kirjallisuuskatsauksen tutkimuksien tuloksissa nousi esiin useita samoja asioita kuin kyselyjen tuloksista. Syrstad (2020) tutkimus korostaa vanhempien mahdollisuutta tulla nähdyksi ja kuulluksi lasten huostaanoton jälkeen. Vanhemmille on tärkeä saada merkityksellinen olo, kohdata heidät kunnioituksella, leimaamatta epäonnistuneiksi vanhemmiksi. Vanhemmat kokevat tarvitsevansa tukea ammattilaisilta ja vertaistuesta sekä paikan, jossa voivat keskustella avoimesti ja luottamuksella lastensa kasvatuksesta. (Syrstad 2020, 103–106.). Myös kyselylomakkeiden perusteella vanhemmuudessa koettiin epäonnistumista, riittämättömyyttä ja puutetta jaksamisessa ja niiden tueksi toivottiin muun muassa avointa keskustelua ja vertaistukea.

Yhtäläisyyksiä kirjallisuuskatsauksen tuloksista ja kyselyjen tuloksista löytyi myös kuntoutusmenetelmien käytössä ja toiveissa niihin liittyen. Linnakankaan ym. (2010) tutkimuksessa nousi esiin toiminnalliset kuntoutusmuodot, sisältäen perheen yhdessäoloa ja yhteistä toimintaa. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että perhekuntoutuksessa on tärkeä käyttää monipuolisia työtapoja ja korostaa yhteistyön merkitystä. (Linnakangas ym. 2010, 13–15.). Kyselyistä ilmeni tarve ja toiveet monipuolisille perhekuntoutuksen toimintatavoille. Toimintaviikonloput ja erilainen ryhmätoiminta nähtiin lapsia ja perheitä yhdistävä toimintana ja tärkeäksi nousi vanhemmuutta tukevien menetelmien harjoittelu yhdessä ja ongelmien pohtiminen ratkaisukeskeisesti. Lastensuojeluyksikön jokapäiväiseen toimintaan kuuluu toiminta eläinten ja luonnon parissa. Tästä syystä tapahtumaviikonloppuihin ja muuhun toiminnalliseen perhekuntoutukseen tulee kiinteästi liittymään luonnon ja eläinten läsnäolo ja Green Care -toiminta. Lastensuojeluyksikön hienot puitteet, luontoympäristö ja eläimet mahdollistavat monipuolisen kuntoutustoiminnan Green -Care henkisesti.

Perhekuntoutuksessa tärkeää on myös osallistuminen lapsen luontaisiin verkostoihin ja tiivis yhteistyö kuntoutustoimintaan osallistuvien eri tahojen kanssa. Myös lähipiirin tuki osoittautui perhekuntoutuksessa voimavaroja lisääväksi tekijäksi. (Linnakangas ym. 2010, 13–14.) Lastensuojeluyksikössä nämä tekijät olisi hyvä huomioida myös tiiviisti mukaan perhekuntoutustoimintaan.

Devaney ym. (2014) tutkimuksen tuloksissa korostuvat positiivisiin ominaisuuksiin keskittyminen ja niiden vahvistaminen sekä kunnioittava ja arvostava lähestymistapa. Lastensuojeluyksikön lapsilla ja vanhemmilla on usein itsetunto-ongelmia ja haasteita useilla eri elämän osa-alueilla. Erityisesti tällöin korostuvat tuomitsematon ja myötätuntoinen työskentely perheiden kanssa, jotka mahdollistavat luottamuksellisesti jakaa hyvinkin henkilökohtaisia asioita. Sujuva yhteistyö ja siihen soveltuvat olosuhteet ja menetelmät tukevat perheiden jälleenyhdistymistä ja laajentavat heidän tukiverkostojaan.

9.2 Eettisyys ja luotettavuus

Pohdin opinnäytetyön aihetta, kohderyhmää ja menetelmiä myös eettisyyden ja luotettavuuden näkökulmasta. Eettisyys työssä näyttäytyy voimakkaasti, koska kyseessä on hyvin henkilökohtaiset ja sensitiiviset asiat, joiden lisäksi kohderyhmä on pieni. Kohderyhmään kuuluu alaikäisiä lapsia, jolloin myös lupa-asiat ja vanhempien rooli korostuvat. Ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa eettisissä periaatteissa korostuvat vapaaehtoisuus, luotettavuus ja kunnioitus. Osallistuminen saa keskeyttää tai peruuttaa milloin vain ilman kielteisiä seurauksia ja tutkijan tulee kunnioittaa tutkittavan henkilön ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019,7.)

Alle 15-vuotiaiden osallistumisesta päättää ensisijaisesti huoltaja ja yli 15-vuotiaidenkin vanhempia on informoitava. Tieto alaikäiselle tutkimuksesta on annettava tavalla, jonka hän pystyy ymmärtämään ja tutkimus on oltava hänen etunsa ja tahtonsa mukaista. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019,9.). Kohderyhmänä olivat alaikäiset nuoret ja heidän perheensä, joten nämä asiat vaativat opinnäytetyössä erityistä huolellisuutta. Lisäksi yksityisyys ja tietosuojaa määrätään tutkittavilla jo perustuslaissa, ja pienen kohderyhmän ja hyvin herkkien asioiden käsittelyssä on oltava tarkka. Totuudenmukainen viittaaminen käytettyihin lähteisiin on myös osa tutkimuksen luotettavuutta. Keskusteluissa ja palavereissa työntekijöiden kanssa on myös käytettävä eettisiä periaatteita ja varmistettava kaikkien suostumus ja oikeus saatujen tietojen käyttöön.

Vastaajille kerrottiin etukäteen kehittämistyön tarkoitus ja toteutustapa. Vastaajat olivat myös tietoisia, että osallistuminen on vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää milloin vain. Kyselylomakkeissa ei kysytty lainkaan vastaajien taustatietoja anonymiteetin varmistamiseksi ja kyselylomakkeitten lähettämisen yhteydessä vanhemmilta pyydettiin lupa lastensa osallistumiseen. Opinnäytetyön tilaaja on pieni perheyrittäjä ja kyselyjen vastaajajoukko pieni, joten tästä syystä myös yrityksen nimi ja muut tiedot eivät tule esiin opinnäytetyössäni.

9.3 Oma oppiminen ja työn merkitys

Onnistunut opinnäytetyö edellyttää panostusta opinnäytetyön tekijältä, mutta myös kohdeorganisaatiolta. Merkittävää onnistumisen kannalta on, että kykenee luomaan opinnäytetyöstään eheän kokonaisuuden. Opinnäytetyöni merkitsee tilaajalle uuden toimintamallin luomista ja käyttöönottamista organisaatiossa. Lastensuojeluyksikön toiminta on ollut toiminnassa vasta muutaman vuoden ja on ollut mielenkiintoista olla mukana edes hieman toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.

Perheiden jälleenyhdistäminen on olennainen osa lastensuojelun laitostoiminnassa sekä lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen, jossa perhe on tärkeässä roolissa. Toimivan suunnitelman ja mallin perhekuntoutustoiminnalle on tarkoitus täydentää lastensuojeluyksikön toimintaa tulevaisuudessa. Lisäksi kehittämisprosessin myötä myös lastensuojeluyksikön työntekijät ja asiakkaat saivat kokemusta ja teoretietoa perhekuntoutustyöstä.

Keskeisimpiin tutkimustuloksiin perustuen muodostin perhekuntoutusmallin lastensuojeluyksikön käytettäväksi. Siihen on koottu tavoitteet perhekuntoutukselle sekä asiakkaiden ja työntekijöiden toiveet ja huolenaiheet. Tutkimustuloksissa korostui vanhempien ja perheiden kokemus epäonnistumisesta ja halu tulla nähdyksi, kuulluksi ja arvostetuksi. Näiden pohjalta keskeiseksi työskentelytavaksi perheiden kanssa mallissa korostui positiivisten ominaisuuksien ja mahdollisuuksien vahvistaminen sekä perheitä osallistava ja kunnioittava työote. Mallissa on nostettu esiin kyselyjen ja kirjallisuuskatsauksen tulosten pohjalta toivotuimmat ja tärkeimmäksi nähdyt toteutustavat tulevalle perhekuntoutukselle lastensuojeluyksikköön. Mallissa näkyvät myös tuloksissa usein toistuneet toiveet toiminnallisista kuntoutusmenetelmistä, avoimesta keskustelusta ja vertaistuesta. Tulosten perusteella olennaista oli myös yhteistyö perheiden ja kuntoutukseen osallistuvien eri tahojen kanssa. Osallisuus näkyi vanhempien ja lasten osallistumisena kyselyihin ja heidät on tarkoitus ottaa mukaan jatkossakin perhekuntoutuksen suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen.

Opinnäytetyötä tehdessä oli paljon haasteita matkan varrella. Covid -19 aiheuttama tilanne vaikeutti kotikäyntien toteuttamista perheiden luo ja työpaikalla läsnäoloani. Asiakkaiden ja työntekijöiden vaihtuvuus työpaikalla aiheutti myös haasteita opinnäytetyön toteuttamiselle. Luottamus rakentuu tuntemisen kautta ja vaihtuvuuden vuoksi en ehtinyt tutustumaan kehittämistyöhöni osallistuneisiin työntekijöihin ja asiakkaisiin. Ihmiseen kohdistuvassa tutkimuksessa lähtökohtana on luottamus tutkittavien henkilöiden ja tutkijan välillä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8). Sähköisen viestinnän välityksellä kohderyhmä jää tutkijalle vieraaksi. Toisenlaisissa työskentelyolosuhteissa olisin varmasti toteuttanut haastatteluja ja saanut siten vielä kattavamman ja luotettavamman aineiston.

Opinnäytetyössäni halusin luoda selkeän vuorovaikutusta, osallisuutta ja vanhemmuutta tukevan mallin. Suunnitelmallisuus ja suunnitelman tavoitteiden toteuttaminen nousivat keskeisiksi tekijöiksi työskentelyssä. Tärkeää oli myös seurata ja arvioida omaa työskentelyä sekä perehtyä tutkittavien henkilöiden taustoihin. Tutkittavalle ei saa aiheutua tutkimuksesta tarpeetonta haittaa ja on tärkeää, että tutkija perehtyy etukäteen tutkittaviin yhteisöihin (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8). Huolehdin, että kehittämistyöhöni osallistuvat asiakkaat ja työntekijät saivat etukäteen tiedon kehit-

tämistyöni tarkoituksesta, toteutustavoista ja osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Tutkittavalla henkilöllä on oikeus saada tieto tutkimuksen sisällöstä, tarkoituksesta ja käytännön toteutuksesta (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8).

Oma osaaminen ja taidot karttuvat opinnäytetyötä tehdessä sekä tulevaa työtä ajatellen. Työkokeukseni on pitkältä ajalta lasten ja perheiden parista, mutta perhekuntoutus on minulle aivan uutta ja vierasta. Opinnäytetyöhön tuleva lähdemateriaali ja menetelmät tukevat hyvin omaa oppimista ja auttaa kohtaamaan myös tulevissa töissä ilmeneviä haasteita. Kokonaisuudessaan uskon saaneeni paljon uutta oppia ja tietotaitoa tulevaisuuttani varten, jonka toivon ainakin jossakin elämänvaiheessa olevan työ perhekuntoutuksen parissa.

9.4 Kehittämisehdotukset ja jatkotutkimusaiheet

Perhekuntoutusmalli on vasta suunnitelma ja toiminnan alkaessa, olisi hyvä pohtia kuinka perhekuntoutustoimintaa voisi arvioida. Ovatko toiveet ja tavoitteet toteutuneet toiminnassa, ja kuinka niitä voisi kehittää vielä paremmaksi. Perhekuntoutuksen tavoite on perheiden jälleenyhdistäminen. Valittavan usein huostaanotetut lapset eivät päädy takaisin perheidensä luo vaan jäävät kiertolaisiksi. Tästä syystä perhekuntoutukselle on selkeä tarve lastensuojelussa. Mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe olisi kuinka tuki/yhteistyö jatkuu huostaanoton jälkeen ja miten lasten asumista perheidensä luona voisi tukea.

LÄHTEET

- ALATALO, Marjo, LAPPI, Kari & PETRELIUS, Päivi 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lapsikeskeinen suojelu ja perheen toimijuuden tukeminen lastensuojelu perhetyössä ja perhekuntoutuksessa. [Verkkoaineisto]. Thl.fi. [Viitattu 2021-04-15.] Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134616/URN_ISBN_978-952-302-859-3.pdf?sequence=1
- ANKERSMIT, Leon 2015. The reunification partnership: engaging birth parents and foster carers as collaborators in restoration casework. [Verkkoaineisto]. Ebscohost.com [Viitattu 2021-11-09.] Saatavissa: <https://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=9&sid=0b098c69-af36-4ebf-b1ad-0e5e9146f5b7%40sessionmgr4007>
- ARANEVA, Mirjam 2021. Kuka korjaisi lastensuojelujärjestelmämme? 9.4.2021 Sosiaalialan blogi ammattilaisille. [Verkkoaineisto]. Sos-lapsikyla.fi. [Viitattu 2021-05-25.] Saatavissa: <https://www.sos-lapsikyla.fi/blog/2021/04/09/kuka-korjaisi-lastensuojelujarjestelmamme/>
- ARANEVA, Mirjam 2016. Lapsen suojelu. Toteuttaminen ja päätöksenteko. Talentum Pro.
- BIRD, William 2007. Natural thinking. [Verkkoaineisto]. Rspb.org.uk. [Viitattu 2022-02-09.] Saatavissa: http://ww2.rspb.org.uk/Images/naturalthinking_tcm9-161856.pdf
- DEVANEY, Carmel & DOLAN, Pat 2014. Voice and meaning: the wisdom of Family Support veterans [Verkkoaineisto]. Ebscohost.com [Viitattu 2021-11-09.] Saatavissa: <https://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=18&sid=0b098c69-af36-4ebf-b1ad-0e5e9146f5b7%40sessionmgr4007>
- DIXON, Josie, SCHNEIDER, Vera, LLOYD, Cheryl, REEVES, Alice, WHITE, Clarissa, TOMASZEWSKI, Wojtek & GREEN, Rosie 2010. Monitoring and evaluation of family interventions (information of families supported to March 2010). [Verkkoaineisto]. Publishing.service.gov.uk [Viitattu 2021-05-25.] Saatavissa: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/181676/DFE-RR044.pdf
- ERONEN, Tuija 2013. Viisi vuotta huostaanotosta. Seurantatutkimus huostaanotettujen lasten institutionaalisista poluista. [Verkkoaineisto]. Julkari.fi. [Viitattu 2021-05-25.] Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104355/URN_ISBN_978-952-245-833-%209.pdf?sequence=1
- GREEN CARE FINLAND RY 2021. Voimaa ja hoivaa luonnosta. [Verkkoaineisto]. gcfinland.fi. [Viitattu 2021-05-25.] Saatavissa: <https://www.gcfinland.fi/>
- HIRSJÄRVI, Sirkka, REMES, Pirkko & SAJAVAARA, Paula 2015. 20.painos. Helsinki: Tammi.
- HOIKKALA, Susanna & HEINONEN, Hanna 2013. Samalla puolella? Näkökulmia perheiden jälleenyhdistämiseen lastensuojelussa. [Verkkoaineisto]. Docplayer.fi. [Viitattu 2022-02-08.] Saatavissa: <https://docplayer.fi/15318250-Samalla-puolella-nakokulmia-perheiden-jalleenyhdistamiseen-lastensuojelussa.html>

- HÄMÄLÄINEN, Susanne 2020. Green Care -ajattelun hyödyntäminen työmenetelmätyössä. [Verkkoaineisto]. Savonia.fi. [Viitattu 2022-02-09.] Saatavissa: https://moodle.savonia.fi/pluginfile.php/871530/mod_resource/content/1/Green%20care%20pe%2024.4.pdf
- KENIGER, Lucy, GASTON, Kevin, IRVINE, Katharine & FULLER, Richard 2013. What are the benefits of interacting with nature? [Verkkoaineisto]. Mdpi.com. [Viitattu 2022-02-09.] Saatavissa: <https://www.mdpi.com/1660-4601/10/3/913/htm>
- LAHNAMAA, Heidi 2020. Perhekuntoutus lastenkodissa- tulevaisuuden mahdollisuus. [Verkkoaineisto]. Theseus.fi. [Viitattu 2021-11-09.] Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/347155/Lahnamaa_Heidi.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- LAMBERTON, Lauren, DEVANEY, John & BUNTING, Lisa 2016. New challenges in family support: the use of digital technology in supporting parents. [Verkkoaineisto]. Ebscohost.com [Viitattu 2021-11-09.] Saatavissa: <https://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=0b098c69-af36-4ebf-b1ad-0e5e9146f5b7%40sessionmgr4007>
- LASTENSUOJELULAKI 13.3.2007/417. Finlex. [Verkkoaineisto]. Finlex.fi. [Viitattu 2020-05-22.] Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- LINNAKANGAS, Ritva, LEHTORANTA, Pirjo, JÄRVIKOSKI, Aila & SUIKKANEN, Asko 2010. Lasten ja nuorten psykiatrisen perhekuntoutus. [Verkkoaineisto]. Yhteisomedia.fi. [Viitattu 2021-11-09.] Saatavissa: https://yhteisomedia.fi/files/attachments/kuntoutus-lehden_artikkelit/2010/linnakangas-ym.pdf
- LIUKKONEN, Leena 2016. Green Care -toimintatapa ja tukea tarvitsevat lapset ja nuoret. [Verkkoaineisto]. Docplayer.fi. [Viitattu 2022-02-09.] Saatavissa: <http://docplayer.fi/27225037-Green-care-toimintatapa-ja-tukea-tarvitsevat-lapset-ja-nuoret.html>
- LO CRICCHIO, Maria Grazia, LO COCO, Alida, CHEAH, Clarissa & LIGA, Francesca 2019. Journal of family issues. The good parent: Southern italian mothers conceptualization of good parenting and parent-child relationships. [Verkkoaineisto]. Sagepub.com.Aug2019; 40(12) [Viitattu 2021-04-15.] Saatavissa: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0192513X19842598>
- MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO, lasten ja nuorten kuntoutussäätiö 2021. Lastensuojelullinen perhekuntoutus. [Verkkoaineisto]. Lastenkuntoutus.net [Viitattu 2021-12-08.] Saatavissa: https://www.lastenkuntoutus.net/perheille/lastensuojelullinen_perhekuntoutus
- MIELI Suomen Mielenterveys ry 2022. Vuorovaikutustaitoja voi oppia. [Verkkoaineisto]. Mieli.fi. [Viitattu 2022-02-08.] Saatavissa: <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/ihmissuhteet-ja-vuorovaikutus/vuorovaikutustaitoja-voi-oppia/>
- MYLLÄRNIEMI, Annina 2007. Lastensuojelun avohuollon perhetyö ammattikäytäntönä –jäsenyksiä perhetyöstä toimintatutkimuksen valossa. Soccan ja Heikki Waris - instituutin julkaisusarja nro 15. Heikki Waris-instituutti.
- NUORTEN OULU 2022. Myönteinen vuorovaikutus perheessä. [Verkkoaineisto]. Mieli.fi. [Viitattu 2022-02-08.] Saatavissa: <https://www.nuortenoulu.fi/myonteinen-vuorovaikutus-perheessa/>

OINONEN Marjo & KETONEN, Jussi 2021. Jälleenyhdistäminen vaatii sitoutumista ja uusia toimintatapoja. [Verkkoaineisto]. Lauste.fi [Viitattu 2022-02-25.] Saatavissa: <https://lauste.fi/ajankohtaista-perheiden-jalleenyhdistaminen-vaatii-sitoutumista/>

PELASTAKAA LAPSET RY 2021. Lastensuojelun perhekuntoutus. [Verkkoaineisto]. Pelastakaalapsset.fi [Viitattu 2021-12-08.] Saatavissa: <https://www.pelastakaalapsset.fi/tukea-lapsille-ja-perheille/perhekuntoutus/>

PÄRNÄ, Katariina 2010. Perhekuntoutus lasten ja perheiden palveluna. Teoksessa: Voimaannuttavat suhteet perhekuntoutuksessa. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutussäätiö.

SALMINEN, Ari 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin [verkkajulkaisu]. Uwasa.fi. [Viitattu 2021-11-09.] Saatavissa: https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/7961/isbn_978-952-476-349-3.pdf?sequence=1

SALONEN, Kari 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. [Verkkoaineisto]. Turkuamk.fi. [Viitattu 2021-05-24.] Saatavissa: <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>

SIMOLA, Tiina 2018. Perhekuntoutuksen vaikuttavuuden arviointi. [Verkkoaineisto]. Erepo.uef.fi. [Viitattu 2021-11-09.] Saatavissa: https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/20563/urn_nbn_fi_uef-20181402.pdf?sequence=-1

SOINI, Katriina, ILMARINEN, Katja, YLI-VIIKARI, Anja & KIRVEENNUMMI, Anna 2011. Green Care sosiaalisena innovaationa suomalaisessa palvelujärjestelmässä. Yhteiskuntapolitiikka 76 2011:3. [Verkkoaineisto]. Julkari.fi. [Viitattu 2022-02-09.] Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102903/soini.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ 2013. Toimiva lastensuojelu. [Verkkoaineisto]. Valtioneuvosto.fi. [Viitattu 2020-05-22.] Saatavissa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74483/Toimiva%20lastensuojelu%20loppuraportti_final_19062013.pdf?sequence=1&isAllowed=y

SYRSTAD, Ellen 2020. To understand the incomprehensible: A qualitative study of parents' challenges after child removal and their experiences with support services. [Verkkoaineisto]. Ebscohost.com [Viitattu 2021-11-09.] Saatavissa: <https://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=8&sid=0b098c69-af36-4ebf-b1ad-0e5e9146f5b7%40sessionmgr4007>

TERVEYDEN JA HYVNVOINNIN LAITOS 2019. Asiakkaat ja osallisuus [Verkkoaineisto]. Thl.fi. [Viitattu 2021-05-31.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/palvelujen-tuottaminen/asiakkaat-ja-osallisuus>

TERVEYDEN JA HYVNVOINNIN LAITOS 2022. Dialogisuus ammattilaisen ja perheen välillä. [Verkkoaineisto]. Thl.fi. [Viitattu 2022-02-28.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/dialogiset-toimintavat/dialogisuus-ammattilaisen-ja-perheen-valilla>

TERVEYDEN JA HYVNVOINNIN LAITOS 2019. Perhekuntoutus [Verkkoaineisto]. Thl.fi. [Viitattu 2021-04-15.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet/perhekuntoutus>

TUOMI, Jouni & SARAJÄRVI, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. [Verkkoaineisto]. Ellibslibrary.com. [Viitattu 2021-11-09.] Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789520400118>

TUOMI, Jouni & SARAJÄRVI, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

TUTKIMUSEETTINEN NEUVOTTELUKUNTA 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. [Verkkoaineisto]. Tenk.fi. [Viitattu 2021-05-22.] Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

VUORI, Miika, TUULIO-HENRIKSSON, Annamari, SANDELIN, Iris, NISSINEN, Heini & AUTTI-RÄMÖ, Ilona 2016. Kelan monimuotoiseen perhekuntoutukseen ohjautuminen ja perheenjäsenten kuntoutustoiveet. [Verkkoaineisto]. Helda.helsinki.fi. [Viitattu 2021-11-09.] Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/168052/Raportteja2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

VÄESTÖLIITTO 2018. Ihmissuhteet perustuvat vuorovaikutukseen. [Verkkoaineisto]. Hyvakysymys.fi. [Viitattu 2022-02-08.] Saatavissa: <https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/ihmissuhteet-perustuvat-vuorovaikutukseen/>

WILSON, Ruth 2012. Nature and Young Children. Encouraging creative play and learning in natural environments. Toinen painos. London: Routledge

LIITE 1: KIRJALLISUUSKATSAUKSEN HAKUPROSESSI JA TUTKIMUKSET

TAULUKKO 1. Kirjallisuuskatsauksen hakuprosessin kuvaus.

Tutkimustulosten sisään- ja ulosottokriteerit					
	Hakusanat	Haun rajaus	Hakutulokset	Otsikon ja tiivistelmän perusteella	Hyväksytyt työhön
Tietokannat					
Savonia- Finna varastokirjasto	Perhekuntoutus	Vuosi 2010–2021	48	7	1
Arto	Perhekuntoutus ja vaikutus	Vuosi 2005–2021	63	13	1
Google Scholar	Perhekuntoutus lastenkodissa	Vuosi 2018–2021	124	6	2
SocINDEX	Child protection OR child welfare AND family health OR family services OR family therapy	Vuosi 2015–2021, tieteelliset aikakausjulkaisut, kieli englanti	264	34	4
Yhteensä			499	60	8

TAULUKKO 2. Kirjallisuuskatsauksen tutkimukset

Tutkija, vuosi	Tarkoitus, tavoite	Tutkimusmenetelmät	Tulokset
Syrstad, 2020	Selvittää haasteita, joita vanhemmat kohtaavat lasten huostaanoton jälkeen ja vanhempien kokemuksia perheneuvonnasta tukipalveluna Norjassa.	Kahden kohderyhmän haastattelua ja kuusi henkilökohtaista haastattelua	Vanhempien ristiriitaiset tunteet huostaanotosta. Vanhemmat saivat apua perheneuvonnasta.
Lamberton, Devaney, Bunting 2016	Tutkimus kuinka digitaalisen teknologian avulla voidaan tukea perheitä.	Puolistrukturoidut verkko-haastattelut	Vanhemmuuden verkkotuki tarjoaa vanhempien omiin tarpeisiin kohdennettua tukea ja saatavuutta, sosiaalisen tuen jakamista ja vanhempien tiedon lisäämistä.
Ankersmit, 2015	Tutkii kuinka vanhempien ja sijaishoitajien välinen yhteistyö vaikuttaa perheiden jälleenyhdistymiseen.	Syvähaastattelut	Yhteistyö ja siihen soveltuvat olosuhteet tukevat perheiden jälleenyhdistymistä ja laajentaa avustavaa tukiverkostoa.
Devaney, Dolan 2014	Tuo esiin perhetuen veteraanien viisauden	Haastattelut	Palvelujen ja käytännön ominaisuuksien yhdistelmää pidetään perhetukikäytäntöjen ytimenä.
Linnakangas, Lehtoranta, Järvikangas, Suikkanen 2010	Tutkii muutoksia lasten tilanteissa perhekuntoutuksen myötä, saatiinko kuntoutuksesta tukea ja millaiset toimintamuodot osoittautuivat hyödyllisiksi	Kyselylomakkeet	Kuntoutuksesta koettiin olevan apua ja sen myötä lasten oireilussa tapahtui vähenemistä. Lapset hyötyivät eniten kahdenkeskisestä työskentelestä ja perhepainotteisesta kuntoutuksesta ja vanhemmat perheterapeuttisesti painottuneesta kuntoutuksesta ja vertaistuesta
Vuorio, Tuulio-Henriksson, Sandelin, Nissinen, Autti-Rämö 2016	Tuottaa kuvailevaa tietoa perhekuntoutukseen osallistuvista lapsista ja heidän perheenjäsenistään sekä kuntoutustavoista	Kyselylomakkeet	Valtaosa perhekuntoutukseen ohjatuista lapsista oli poikia ja diagnoosina ADHD ja ADHD yhdistettynä käytösoireiluun. Lapset toivoivat laaja-alaista tukea kasvunsa ja kehityksensä tueksi. Huoltajat ilmaisivat lapsen kehitykseen, huoltajuuteen ja perhe-elämään liittyviä kuntoutustavoista.

(jatkuu)

TAULUKKO 2
(jatkuu).

Simola 2018	Arvioida lastensuojelun perhekuntoutuksen vaikuttavuutta	Haastattelut, tuotetut asiakasasiakirjat	Vaikuttavan perhekuntoutuksen tärkeimmät edellytykset ovat riittävä aika, vanhempien motivaatio ja hyvä asiakas-työntekijä-suhde.
Lahnamaa 2020	Lisätä ymmärrystä perhekuntoutuksesta ja kehittää sen työprosessia ympärivuorokautisena palveluna lastenkodeissa	Havainnointi, aivoriihityöskentely	Perhekuntoutuksen suunnitelma ja viikko-ohjelman runko

LIITE 2: KIRJALLISUUSKATSAUKSEN AINEISTOLÄHTÖINEN SISÄLLÖNANALYYSI

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yhteinen käsite
<p>” Tulokset osoittavat, että kuntoutuksen pitkäkestoisuus ja monenlaisten työtapojen hyödyntäminen on tärkeää.”</p> <p>” Perheen, palveluntuottajan ja lähettäjätahon tiiviistä yhteistyöstä tulee huolehtia.”</p> <p>” ... to respond to the needs of children and their families, with an emphasis on partnership, prevention, and early intervention.”</p> <p>” ...non-judgmental, respectful style is also noted as a required feature of Family Support.”</p>	<p>Pitkäkestoisuus ja monipuoliset työtavat</p> <p>Tiivis yhteistyö</p> <p>Kumppanuus, ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen</p> <p>Tuomitsematon ja kunnioittava tyyli</p>	<p>Päätavoitteet perhekuntoutuksessa</p>	
<p>” Lapset hyötyvät yksilö- ja perhepainotteisesta kuntoutuksesta ja vanhemmat perheterapeuttisesti ja ryhmätoimintaan painottuneesta kuntoutuksesta.”</p> <p>”...lapset kokivat puolestaan hyötynensä erityisesti yksilöllisesti tapahtuvasta toiminnasta, mutta myös monipuolisesta perhepainotteisesta kuntoutuksesta...”</p> <p>” By sharing narratives and life stories, the mothers became resources for each other...”</p>	<p>Keskeisimmät kuntoutusmenetelmät</p> <p>Yksilöllinen toiminta ja perhepainotteinen kuntoutus</p> <p>Vertaistuesta voimavara</p>	<p>Perhekuntoutuksen toimintamenetelmät</p>	<p>Perhekuntoutusmallin kehittämistä tukevat tutkimustulokset</p>
<p>” Self-reflection will, it was suggested, encourage understanding and appreciation of the circumstances in which children and families are living.”</p> <p>” ...the mothers desire to belong, to be identified as something other than a failed parent.”</p> <p>” ...a sense of belonging, worth, dignity, and respect...”</p>	<p>Itsereflektion kautta ymmärrys ja arvostus</p> <p>Halu kuulua johonkin ole-matta vain epäonnistuja</p> <p>Arvostus ja luottamuksellinen keskustelu-ympäristö</p>	<p>Asiakkaiden toiveet</p>	

PERHEKUNTOUTUS

Tavoite:

-jatkuvuus, pitkäkestoisuus, monipuolisuus ja yhteistyö

Toiveet:

- tuki arkeen, perhesuhteisiin ja vanhemmuuteen
- säännölliset tapaamiset, avoin keskustelu, toiminnallisuus

Huolenaiheet:

-henkinen ja fyysinen kuormittuminen, rajattomuus, päihteet, riittämättömyyden tunne, puutteelliset keinot kasvatuksessa

Keskeiset kuntoutusmenetelmät

- yksilö – ja perhepainotteinen toiminta
- perheterapiapainotteinen toiminta
- ryhmätoiminta
- toiminnalliset menetelmät

Etäpalaverit

- Mahdollistaa säännöllisen ja jatkuvan yhteyden

Vertaistuki vanhemmille

- avoin keskustelu
- arvostus ja luottamuksellinen keskusteluympäristö

Yksilö- ja perhekeskustelut kotona ja yksikössä

- Tuki arkitilanteisiin, vuorovaikutukseen, vanhemmuuteen ja perhesuhteisiin

Tapahtumapäivät ja viikonloput (Green Care – menetelmiä käyttäen)

- yhdistää vanhempia ja lapsia
- tuo vertaistukea

Työskentelytapa:

- kunnioittava, arvostava, tuomitsematon, positiivinen
- kumppanuus
- vanhempien kokemustieto huomioidaan

LIITE 4: SAATEKIRJE VANHEMMILLE

HEI VANHEMMAT!

Tavoitteena olisi suunnitella lastensuojeluyksikköön vuorovaikutusta ja osallisuutta tukeva perhekuntoutusmalli. Mielenpitemme ja toiveenne ovat tärkeitä perhekuntoutuksen suunnittelussa, ja niitä pyrimme kartoittamaan oheisen kyselyn avulla. Toivomme teidän vastaavan kyselyyn, jotta perhekuntoutuksessa pystytään huomioimaan mahdollisimman hyvin teidän toiveenne ja kiinnostuksien kohteenne. Lisäksi pyydän teiltä lupaa kysyä toiveita myös lastensuojeluyksikössä asuvilta lapsiltanne. Vanhempien lupa tarvitaan alle 15-vuotiailta lapsilta. Vastaajien nimet eivät tule esiin missään vaan kysely toteutetaan anonyyminä. Tämän perhekuntoutusmallin suunnittelu toteutetaan Savonian YAMK-tutkimuksen lopputyönä. Perhekuntoutuksessa on tarkoitus toteuttaa erilaisia toimintatapoja. Esimerkiksi säännöllisesti etäyhteyden avulla toteutetut palaverit vanhempien kanssa, toimintaviikonloput/tapahtumapäivät perheiden kanssa ja yksilötapaamiset nuoren kotona tai lastensuojeluyksikön tiloissa. Yhdessä suunnittelemalla saamme toiminnasta parempaa! Kiitos yhteistyöstä ja mukavaa syksyä 😊!

LIITE 5: SAATEKIRJE OHJAAJILLE JA NUORILLE

HEI OHJAAJAT JA NUORET!

Tavoitteena olisi suunnitella lastensuojeluyksikköön vuorovaikutusta ja osallisuutta tukeva perhekuntoutusmalli. Mielenne ja toiveenne ovat tärkeitä perhekuntoutuksen suunnittelussa, ja niitä pyrimme kartoittamaan oheisen kyselyn avulla. Toivomme teidän vastaavan kyselyyn, jotta perhekuntoutuksessa pystytään huomioimaan mahdollisimman hyvin teidän toiveenne ja kiinnostuksien kohteenne. Vastajien nimet eivät tule esiin missään vaan kysely toteutetaan anonyyminä. Tämän perhekuntoutusmallin suunnittelu toteutetaan Savonian YAMK- tutkinnon lopputyönä. Perhekuntoutuksessa on tarkoitus toteuttaa erilaisia toimintatapoja. Esimerkiksi säännöllisesti etäyhteyden avulla toteutetut palaverit vanhempien kanssa, toimintaviikonloput/tapahtumapäivät perheiden kanssa ja yksilötapaamiset nuoren kotona tai lastensuojeluyksikön tiloissa. Yhdessä suunnittelemalla saamme toiminnasta parempaa! Kiitos yhteistyöstä ja mukavaa syksyä 😊!

LIITE 6: KYSELYLOMAKE VANHEMMILLE

KYSELY VANHEMMILLE

Tämä kyselylomake pyrkii kartoittamaan perhekuntoutukseen parhaiten soveltuvia toimintatapoja ja kehittämään sitä mahdollisimman hyvin perheiden toiveita ja tarpeita vastaavaksi. Mielenpitoenne ovat tärkeitä. Merkitse rasti siihen kohtaan, kuinka paljon uskot eri kuntoutustavoista olevan hyötyä oman lapsesi ja perheesi kohdalla. Halutessasi voit vastata lopussa kahteen avoimeen kysymykseen.

Huoltajien näkemykset perhekuntoutuksen toteutustavoista 2021

Toteutustavat	Paljon	Jonkin verran	Ei lainkaan
Etäpalaverit			
Vertaistuki			
Kuntoutusviikonloput			
Tapahtumapäivät			
Tapaamiset lapsen kodin arjessa			
Tapaamiset Sarasteen tiloissa			

(Kuinka paljon uskot perhekuntoutuksen toteutustavoista olevan apua lapsesi ja perheesi tilanteeseen?)

1. Perhettäni koskevat kuntoutustoiveet?
2. Vanhemmuuteen liittyvät huolenaiheet?
3. Ehdotukset ja toiveet perhekuntoutuksen toteutustavoille? (Mahdollisuudet esimerkiksi moniin liikuntamuotoihin luonnossa perheiden kiinnostuksen kohteet huomioiden)

LIITE 7: KYSELYLOMAKE NUORILLE

KYSELY LAPSILLE/NUORILLE

Tämä kyselylomake pyrkii kartoittamaan toiveitanne perhekuntoutukseen ja kehittämään sitä mahdollisimman hyvin toiveitanne ja tarpeitanne vastaavaksi. Mielenpitoenne ovat tärkeitä. Merkitse rasti siihen kohtaan, kuinka paljon toivot perhekuntoutuksesta olevan hyötyä esitetyissä kohdissa. Halutessasi voit vastata lopussa kahteen avoimeen kysymykseen.

Nuorten toiveet perhekuntoutukselle 2021

Toivon perhekuntoutuksen:	Paljon	Vähän	Ei tarvetta
Parantavan suhteitani perheenjäseniini			
Tukevan luottamusta			
Auttavan minua keskittymään			
Helpottavan vuorovaikutusta ja osallistumista			
Tukevan arkitilanteita ja itsenäistymistä			

(Miten ja mihin lapset toivovat perhekuntoutuksen vaikuttavan?)

1. Ehdotukset ja toiveet perhekuntoutuksen toteutustavoille? (Mahdollisuudet esimerkiksi järjestää erilaisia liikuntamuotoja/toimintaviikonloppuja luonnossa teidän kiinnostuksien kohteet huomioiden)
2. Muita toiveita?

LIITE 8: KYSELYLOMAKE TYÖNTEKIJÖILLE

KYSELY TYÖNTEKIJÖILLE

Tämä kyselylomake pyrkii kartoittamaan perhekuntoutukseen parhaiten soveltuvia toimintatapoja ja kehittämään sitä mahdollisimman hyvin perheiden toiveita ja tarpeita vastaavaksi. Mielipiteenne ovat tärkeitä. Merkitse rasti siihen kohtaan, kuinka paljon uskot eri kuntoutustavoista olevan hyötyä lasten ja perheiden tilanteisiin. Halutessasi voit vastata lopussa vielä muutamaa avoimeen kysymykseen.

Työntekijöiden näkemykset perhekuntoutuksen toteutustavoista 2021

Toteutustavat	Paljon	Jonkin verran	Ei lainkaan
Etäpalaverit			
Vertaistuki			
Kuntoutusviikonloput			
Tapahtumapäivät			
Tapaamiset lapsen kodin arjessa			
Tapaamiset Sarasteen tiloissa			

(Kuinka paljon uskot perhekuntoutuksen toteutustavoista olevan apua lasten ja perheiden tilanteisiin?)

Työntekijöiden toiveet perhekuntoutukselle 2021

Toivon perhekuntoutuksen:	Paljon	Vähän	Ei tarvetta
Parantavan suhteita perheenjäseniin			
Tukevan luottamusta			
Parantavan keskittymistä			
Helpottavan vuorovaikutusta ja osallistumista			
Tukevan arkitilanteita ja itseenäistymistä			

(Miten ja mihin toivotte perhekuntoutuksen vaikuttavan?)

1. Ehdotukset ja toiveet perhekuntoutuksen toteutustavoille? (Mahdollisuudet esimerkiksi järjestää erilaisia liikuntamuotoja/toimintaviikonloppuja luonnossa perheiden kiinnostuksien kohteet huomioiden)
2. Vanhemmuuteen liittyvät huolenaiheet perheissä?
3. Muita toiveita?

KIITOS 😊